45 ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 213 Կ. ՊՈԼԻՍ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 26/8 ՅՈՒՆՎԱՐ 1901 28 ՐԱՄԱԶԱՆ 26 ԲԵԱՆՈՒՆԻ ԷՎԷԼ 1317 ՇԱԲԱԹ

10 ՓԱՐ

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԷՖԿԻԱՐ

10 ՓԱՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

MANZOUMÉ-I-EFKIAR
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN, POLITIQUE, FINANCIER ET LITTÉRAIRE
Directeur-Propriétaire
OHANNÈS F. KAÏSÉRIAN
38, Grand' rue de la S. Porte, 38
Constantinople

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԿԱՅՍԷՐԵԱՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն տեսակ գրութիւններ։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պապը Ալի ճաւսէսի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղրշ.	50
Գաւառներու համար	108 ղրշ.	60

ՑԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

منظومهٔ افکار
صاحب امتیاز و مدیر مسئولی
اوحانس فرید قیصریان
مطبعه‌ده باب عالی جوارنده ۳۸ نومرولی دائره خصوصه

ՅԻՐՈՒՑԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

Մէրիլէնդ. Կիւմիւշեանի Նպաստը։— Ս. Սթեփաննոս և Մայր-Եկեղեցւոյ Դպրաց Դասը. — Բողոքական պարտիզի մը շահագործումը։

Մանչուէն իր հրատարակութեան առաջին օրերուն հրաւէր կարդաց Ֆրանսական Մկրտիչ էֆ. Կիւմիւշեանի ի նպաստ հանգանակութեան մը, որ անհետեւանք մնաց՝ Կիւմիւշեանին վեհանձնական մտադրումով։ Այսօր սակայն հարկը անհրաժեշտ դարձած է և Կիւմիւշեան թէև վեհանձն, իր համեստ վերարկուին տակ միեւնոյն մեծ սիրտը, սակայն իր աչքերուն մանակի տկարութիւնով այլ եւս գործնականապէս օգտակար ըլլալու և օգուտներու միջոցէն զուրկ՝ կարօտ վիճակի մէջ կը գտնուի, այնքան կարօտ որքան կարելի է երեւակայել մարդէ մը, որ իր հպարտութիւնը չվիրաւորելու համար եթէ նոյն իսկ անօթի մեռնի՝ մարդու ձեռք չի կարկառեր։ Կիւմիւշեան մեր ուսուցիչներուն մէջ եղական դիր մըն է։ Իրեն պէս խոժոռ և իրեն չափ անուշ համեստ բնաւորութեան տէր մէկը երեւակայել անկարելի է։ Իր պաշտօնին գլուխը այնքան խիստ է որ մարդ կը փորձուի խորհիլ թէ Կիւմիւշեան իր կեանքին մէջ մէկու մը չէ ժպտած։ Սակայն բոլորովին տարբեր մարդ է Կիւմիւշեանը՝ դասարանէն դուրս։ Ամէնէն յետին աշակերտը որ ոտոցը իր ձեռքը թոթվէ, որովհետեւ միւս դասերուն պէս ձեռք պագցնելու սովորութիւն չունի, ինք ալ փոխադարձաբար անոր որպիսութիւնը կը հարցնէ այնքան համեստօրէն, որ տեսնողը ինքնիրեն կ'ըսէ անպատճառ. «Սա մարդը սա տղուն մօտաւոր ազգականը ըլլալու է»։ Շաղակրատ չէ Կիւմիւշեան, և ոչ է մէկու մը խունկ ու զմուռա ծխելու սովորութիւն չունի։ Ծայրայեղօրէն քաղաքավար, անկասկած և ծայրայեղօրէն գործնականի մէջ խիստ մարդ մը։ Իր այս անզուգական առաւելութիւններուն շնորհիւ է որ Թաղային վարժարաններու իր ժամանակակից աշակերտները ամէնէն աւելի իր դասերէն օգտուած են, և ամէնէն ալ շնորհիւ Կիւմիւշեանի սորվեցուցած ֆրանսերէնին՝ այսօր հրապարակի վրայ լաւ դիրքեր գրաւած են։ Պէշտեան վարժարանի դասատուներուն զարդն էին 3 ալեւորները՝ Կիւմիւշեան, Բասքալ և Հէրէթիք հօռ։ Երեքն ալ իրենց հիւղերուն՝ վարպետը։ Սակայն Կիւմիւշեան ամէնէն գործնականը, ամէնէն օգտակարը և ամէնէն աւելի չհրապուրուողն եղած է։ Թաղական աղայի, անօրէն էֆէնտիի և ուրիշ այս կարգի անձնաւորութեանց հետ յարաբերութիւն և հաշիւ չբռնեց Կիւմիւշեան, իր պարտականութիւնը լաւ կատարեց և այս էր որ հակառակ մեր մէջ տիրող քծնող ոգիի մը, Կիւմիւշեան իր բարձրութիւնը բռնելով, իր վեհանձնութիւնը դասալիք չընելով, կարող եղաւ երկար տարի դասատուելու, և փառք իր այս առաւելութեանց՝ որ այսօր սերունդ մը ունինք գործնականապէս ֆրանսերէն գիտցողներու։ Որքան որ Կիւմիւշեանի այս առաւելութիւններուն քով իր խրոխտ բնաւորութիւնը կշիռքի չառնուեցաւ երկար ժամանակ մը, սակայն եկաւ վայրկեան մը յորում Սամաթիացի մնծ աղա մը, ինքն ալ Կիւմիւշեանի աշակերտ, ինքն ալ վարժապետ, լրջօրէն վիրաւորելու յանդգնութիւնը ունեցաւ այս անզուգական մարդը, և Կիւմիւշեան, իր արժանապատուութիւնը իր կեանքէն աւելի վեր բռնող Կիւմիւշեան, առաւ քալեց, առանց խորհելու որ իր այդ ծեր սարիքին մէջ դժուար պիտի ըլլար արդար հացը ճարել այլ եւս։ Երբ ատոր վրայ իր երախտապարտ սանները զինք ուղեցին խնամելու չափ բան մը հանդանակել, մնրժեց ան՝ «աւելի կարօտներու տուէք, ես դեռ աշխատելու ու հաց մը ճարելու կարող եմ» ըսելով։ Մը ուսուցիչ էր մեր մէջ որ սանկ պատրաստ հաց մը, առանց աշխատութեան վէճքը, զգալու դիզուած գրամ մը առնել պիտի հրաժարէր, այնպիսի առեն մը որ իրապէս իրմէ կարօտը չի կար։ Կիւմիւշեան ամէնէն կարօտ և ամէնէն արժանաւոր ուսուցիչն է մեր մէջ, որ հանրային նպաստին արժանի ըլլայ։ Այդ նպաստը պէտք է սակայն մատուցուի իր սանդրուն կողմէ, իբրեւ նուէր մը իր անուան տարեդարձին առթիւ որ մօտալուտ է։

Արդէն Ազգային լուրերու բաժնին մէջ գրեցինք անցեալ շաբաթ թէ, իր սանները Ս. Պատրիարքէն կոնդակ մը ստացած են՝ Կիւմիւշեանին համար նուէր մը հաւաքելու իրենց մէջ։

Մեծայարգ ուսուցիչը որ մեր ամենուս երախտիքին արժանացած է, անշուշտ պիտի թոյլատրէ որ այդ երախտիքը նիւթապէս ալ ի յայտ գայ։

Նպաստներու ամէնէն արժանաւորը պիտի ըլլայ Կիւմիւշեանի հանդգնակութիւնը, և աւելին՝ հասարակութեան կռնակն ալ առանց բեռ մը բարդելու իր սանները այսօր կարող են իրենց ուսուցիչը խնամել նիւթապէս և բարոյապէս։ Հոս մաղթելի կէտը այն է որ, Կիւմիւշեանի պէս ողջամիտ ուսուցիչներ և կարող դասատուներ չատնան մեր մէջ։

Այսօր, աշակերտ մը չի կրնար ըսել թէ Կիւմիւշեանը ինծի «խաթեր» համար 5 թիւ աւելի տուաւ և կամ իր դասերուն բացակայ եղաւ և կամ լաւ չկրցաւ սորվեցնել։ Ուղղամիտ, ճշդապահ, հմուտ և սորվեցնելու կարող, խստապահանջ ու համեստ Կիւմիւշեան, համեստ իր հասակով և խօսքով ալ։ այսօր մեր նպաստով պիտի մխիթարուի իր ծերութեան ու կարօտութեան տխուր օրերուն մէջ։

* * *

Ս. Ստեփաննոս ամէն տարի հմայք մը ունի Գուլ-Գարաւցիներուն աւելի լայնօրէն խօսելով Պոլսեցիներուն, որովհետեւ դպիրները նոյն օրը իրենց սեպհականացուցած են տարուան բոլոր միւս օրերը ձրիաբար մեզ հաճոյացնելէ. մեր հոգիները վերամբարձ դիտելէ վերջ։ Ստեփաննոսին իրենք ալ պահ մը իրենց հաճոյքը և խրախճանքը ունին՝ Պոլսոյ ամէն կողմէն ժողովուելով Մայր Եկեղեցւոյ դպրաց դասին ուսումնարանը։ Ս. Ստեփաննոս դպիրներուն առաջինն է իրրեւ նախասարկաւագ և դպրաց դասը նոյն օրը կը ծնէ 1817էն՝ իր հիմնարկութեան թուականէն ի վեր։

Երէկ, բոլոր դպիրներն ալ համախմբուած, կարկանդակներու, սերի բաժինը առին։

Դպրաց դասին անօրէն ժողովոյ հակառակորդ ու հայմակարծիք անդամները բոլորն ալ փութացեր էին այս կարկանդակի բաժնէն չզրկուելու, ինչ որ բարեգուշակ երեւոյթ մըն է թէ նոյն ոեղանի սեղանակից եղողներուն մէջ այլեւս գժտութեան տեղի չմնար։ Դպիրները այս կարգի օրէնքներ յարգելու չափ աւանդապահ և արեւելեան են, որպէս են իրենց հմայիչ երգերն ալ։

Ս. Պատրիարքը կը նախագահէր իբրու Պատրիարք և իբրեւ առժամայ դպրապետ։ Զգացումի խօսող այս մարդերը, աշխարհի ամէնէն զգայուններն են և մեզի պէս հասարակ մահկանացուներէն աւելի իրենք կը յուզուին անուշ ու ներդաշնակ ձայնէ մը։ Այս հակնալու համար երէկ առաւօտ կանուխ Մայր Եկեղեցւոյ երգեցողութեանց և կամ ուսումնարանի ընդունելութեանց ներկայ ըլլալու էր ուր այնքան ներդաշնակ և անուշ երգուեցաւ «Այսօր Դասը»։

Երգերը կամ եղանակները չեն միայն որ մեր հոգիներուն մէջ յուզում մը կը բերին, երգ մը երգելու կերպն է, ներդաշնակութեան, քաղցր ձայնն է որ տպաւորութիւնները կը փոխէ իր փոփոխութեամբ։ Անոնք որոնք առանց դաղափար ունենալու արեւմտեան երգեցողութեան՝ կ'ելլան հրապարակային դաս տալ մեզի մեր երգելու եղանակը փոխելու համար, լաւ պիտի ընէին եթէ ջանային մեր աւանդական եղանակները աւելի հաստատ հիմերու, աւելի միօրինակ ձեւերու վերադարձնելու, անաղարտ պահելու միջոցները մատնանշելով, եթէ ձեռնհասութիւն ունին ո և է։ Անպատճառ նորը չէ լաւագոյնը, նոյն իսկ այն արեւմտեան ազգերը որոնց ամէն ինչը կապկաբար ընդօրինակելու չափ միտում մը ունինք մեր մէջ, միշտ հիմնն, միշտ իրենց աւանդական սովորութիւններուն և կարգաւորութեանց մտաբ փակած են։

Լատին եկեղեցւոյ մէջ երգուած շատ մը եղանակներ այսօր անդլիական եկեղեցին պատած է։ Թէև ամէն կերպով բաժնուած է անկէ 3400 տարիներէ ի վեր։ Մեր դպրաց դասը ազգ. այն հատատութիւններէն է որոնց գոյութիւնը կրնանք Պանծալի դասէ հատատութիւններու մէջ։ Այս հատատութիւնը որքան աւելի ընդարձակ, որքան աւելի ամբակնդ հիւսուածներ ունենայ մեր մէջ, այնքան աւելի համաձայն պիտի ըլլայ ընդհանուրին փափաքին և արժանապատուութեան։

* * *

Անցեալները Սըվազէն Պատրիարքարան եկած տեղեկագիր մը Շիշմանեան անուն պատուելիի մը շահագործութիւնը, ոանձգութիւնը կը ներկայացնէր, և որ յանձնուեցաւ Կրօն. Ժողովոյ նկատմամբ։ Շիշմանեան բողոքական է, սակայն բողոքական ընդհանուր բառով պէտք չէ չփոթել զինք մեր գիտցած Պապիստական բողոքականներուն հետ։ Այս Շիշմանեանը Երիցական կամ Ժողովական բողոքականներուն բոլորովին հակառակն է գաղափարով և իր վարդապետութեամբ։ Ինքը Բոյսն Ռեպուբլիկ անուն յարանուանութեան կը պատկանի և այս յարանուանութենէն դուրս անձնական գաղափարներ ալ ունի իր վարդապետութեանց մէջ։ Այս մարդը գլուխը ժողովուրդ մը բոլորած է միւս բողոքականներու բեկորներէն, և զանոնք մկրտած է իր անուամբ Շիշմանեաններ։

Երկու տարի առաջ Ամերիկայէն միսիոնար մը կու գայ Շիշմանեան պատուելիէն հոգեւոր հաղորդութիւն պահանջելու համար, և յետ քննութեան կը համոզուի թէ պատ. Շիշմանեան հոգեւոր գործին մէջ կար եղող անցք մը անտես ձգած ըլլայ։

Իր հարցաքննութիւններուն մէջ, քան անգամ միեւնոյն հարցումը կ'ընէր յանցաւորներուն։

Եւ այս մինչեւ մոլութեան հասնող մանրամասնութեան հոգը, դասերու արագութեան կը վնասէր առանց բան մը աւելի աւելցնելու անոնց պայծառութեան։

Սակայն, Պ. Ժատոն հակառակ իր այս պզտիկ յանցանքին, շատ յարգուած դատաւոր մըն էր իր ուղղամտութեան պատճառով և իր հմտութիւնովն ալ հռչակաւոր էր։

—Ուրեմն, ցաւութիւն և չուտով, սիրելի դատաւորս։ Սենեակիս մէջ կը խօսինք նորէն այս գործին վրայ... եթէ կ'ուզէք...

—Հարկաւ, սիրելի բարեկամս, մեծ հաճոյքով։

Եւ Պ. Ժատոն, նորէն թաղուեցաւ իր քննութեանը մէջ։

Պ. Քարտէք անոր քովը թողուց ապահովութեան առենին գլխաւոր քննիչներէն մին, որուն արագաբար քանի մը հրահանգներ տուաւ և հեռաւեցաւ ընդհանուր դատախազին։

Փողոցին մէջ, լրաբերներու ահագին խումբ մը որ լուր առնելու ելեր էր, բարեւեց դատաւորները։

—Այո՛, դատը բաւական աղմուկ հանէ պիտի, յայտարարեց Պ. Տարմօն ապահովութեան տեսուչին, երբ զիրենք բերող կառքը ճամբայ ելաւ դէպի Սրդարութեան պալատը։

—Դէշ բան մը չէ ատ, ըսաւ Պ. Քարտէք։ Շատ անգամ կը կատակեն մամուլը, բայց այս պարագային մեզի թանկագին օժանդակ մը պիտի ըլլայ գոնէ անյայտացած անձինքը մեզի նշանակելով, որովհետեւ մեծ վստահութիւն մը չունիմ ես Մօրկը ցուցադրելուն վրայ։

—Դրեթէ անօգուտ օժանդակ մը, չիտակը, քանի որ ոեւէ նշան մը չունինք ոչ կտորներուն, ոչ ալ զանոնք պատող լաթին վրայ... կապոյտ կերպասի ո և կտոր մը...

Ցետոյ ընդհանուր դատախազը և ապահովութեան տեսուչը, իրենց մտածումներուն մէջ թաղուած ճամբուն ամբողջ տեւողութեան միջոցին լուռ մնացին։

Երբ հասան Սրդարութեան պալատը, ընդհանուր դատախազը սեղմեց Պ. Քարտէքի ձեռքը...

—Բարի յաջողութիւն, ըսաւ ան նոր։

—Շնորհակալ եմ, պարոն դատախազ, բայց շատ բամպակ պիտի մանենք մինչեւ որ գտնենք այս կտրտուած կնոջ ո՛վ ըլալը...

—Պահ, ո՞վ գիտէ, ասկէ աւելի տարօրինակ բաներ տեսած ենք...

Իր խօսակիցը ձգած պահուն, Պ. Տարմօնի միտքը բան մը ինկաւ.

—Ներողութիւն, քիչ մնաց մոռնայի պիտի ասէր որ լուրը ձեզի տալու ձեր պաշտպանելին մասին։

—Ինչ պաշտպանեալ։

—Այո. սա խեղճ Տէրվալին, զոր ամէնուն դէմ պաշտպանեցիք։

(Շարունակելի)

ԼՈՒՍՆԹԱԳ ԵՒ ԵՐԵՒԱԿ

Շատ մը քննութիւններէ ետք վերջապէս հաստատուած է որ այս հսկայ լուսնթագը իր առանցքին շուրջ կը դառնայ այնպիսի արագութիւնով մը՝ որ մեր երկրին ունեցածին երկու անգամին աւելի է։ Հոս ցերեկի և գիշերի տեւողութիւնը 24 ժամ է, բայց այնպէս չէ Լուսնթագի վրայ, անոր իր առանցքին շուրջ դարձած առեն ունեցած մեծ արագութիւնը այնպէս մը առաջ բերած է որ հոն գիշերի և ցերեկի տեւողութիւնը 9 ժամ 55 վայրկեան է, դուն ըսէ 10 ժամ։ Զարմանալի չէ՞ տեսնել ցերեկ մը՝ որ կը տեւէ 4 ժամ և 57 վայրկեան։ Ինչպէս տեսանք արդէն, Լուսնթագի տարին մեր տարիին գրեթէ տասներկու անգամն է. և որովհետեւ օրերը հոն չատ կարճ են, Լուսնթագի բնակիչները 10,455 օր կը հաշուեն իրենց տարիին մէջ, անտարակոյս մտրինէն չա՛տ տարբեր օրացոյց մըն ալ ունին։ Լուսնթագ մեր երկրէն ուրիշ տարբերութիւն մըն ալ ունի. բայց կը վարանիմ ըսելու այդ տարբերութիւնը, որովհետեւ ամէնքդ ալ չա՛տ պիտի զարմանաք. էհ, ինչ ըսեմ, կրնա՞ք արգիլել որ Լուսնթագ եղանակներ չունենայ. այո՛, Լուսնթագի վրայ մեր եղանակները գոյութիւն չունին։ Լուսնթագ այնպիսի կերպով մը կը դառնայ որ իր առանցքը գրեթէ ուղղահայեաց է այն մակարդակին՝ որու մէջ կը շարժի ան արեւին շուրջը։ Լուսնթագ կը պահէ միշտ այն դիրքը զոր կը ներկայացնէ

երկիրը գիշերահաւասարի (էքվինոքս) ատեն, այնպէս որ կրնանք ըսել թէ այս ընդարձակ աշխարհը կը վայելէ յաւիտենական գարուն մը։ Լուսնթագի բնակիչները ո՛չ ամրան տաքը կը ճանչնան, ոչ ձմեռուան ցուրտը որ մեզ կը սարսռացնէ, ո՛չ ալ աշունին տերեւաթափը. հոն ամէն առեն գարուն կը տիրէ, ծառերը, ծաղիկները միշտ թարմ, կանանչ են։ Լէ՛ հ, ո՞վ չուզեր բնակիլ այսպիսի աշխարհի մը մէջ, ուր պիտի կարենանք գտնել Թերեւս դրախտին վայելքը։

Հասարակածին հակումը հոն երեք ատիճան է, այսինքն աննշան բան մը։ Ասկէ առաջ կուգայ որ ցերեկի և գիշերի տեւողութիւնը, ամբողջ տարին, ամէն տեղ նոյնը կը մնայ, որ ցերեկը հանապազ հաւասար է գիշերին, թէեւ վերջալոյսերու պատճառով քիչ մը երկար կ'ըլլայ, թէ հոն բարեխառնութեան ատիճանը չի փոխուիր և ինչպէս ըսինք անգամ մը հոն չեն ենթարկուիր ո՛չ ցուրտ ձմեռին եղեամներուն (ֆրոմ), ո՛չ ալ ամառին տօթագին ջերմութեան։

Լուսնթագի օդերեւութաբանական կարգը մեզ կը տանի այն հետեւութեան թէ այս մոլորակին մթնոլորտը ենթակայ է փոփոխումներու աւելի մեծ՝ քան որչափ պիտի ըլլային միայն արեւին ազդեցութիւնով առաջ եկածները, թէ այս մթնոլորտը խիտ թանձր է, թէ իր ճնշումը խիստ անգին է, և թէ գունդին մակերեւոյթը տակաւին չերեւիր հասած այն ամրութեան և հաստատունութեան վիճակին՝ որուն մեր երկիրը հասած է այսօր։ Հաւանական է որ, թէև Լուսնթագ մեր երկիրէն շա՛ռ առաջ բաժնուած է արեւէն, այս գունդը պահած է իր սկզբնական ջերմութիւնը շատ երկար ատեն, իր ծաւալին և զանգուածին պատճառով։ Հոս քանի մը հարցումներ կը ներկայանան մեզի Լուսնթագի վիճակին վերաբերեալ։ Արդեօք այն ջերմութիւնը զոր կը թուի ունենալ Լուսնթագ, տակաւին այնչափ բա՞ձր է որ կրնայ արգիլել կենդանային գոյութիւնը, և այս գունդը հիմա ո՛չ թէ լուսաւոր արեւի վիճակին մէջ է, այլ մութ և այրող արեւի, բոլորովին հեղուկ կամ հալուած ածգուած առաջին թանձրացած կեղեւով մը, ինչպէս երկիրը եղած է երբ դեռ իր վրայ կեանք չկար։ Կամ այս հսկայ մոլորակը արդեօք կը գտնուի՞ հիմա այն բարեխառնութեան վիճակին մէջ՝ զոր ունէր մեր երկիրը, երբոր Նոյեան դարերու սոյնին ընթացքին մէջ, ուր կեանքը կը սկսէր երեւան եկլել։ Այս վերջին հեւեւութիւնը աւելի բանաւոր է։

Լուսնթագ երբ պարզ աչքով դիտենք, չենք տեսներ անոր արբանեակներ ունենալը. բայց պարզ հեռադիտակով մը կրնանք տեսնել ասիկա. ինչպէս 1610 թուականին տեսաւ Կալիլէ։ Լուսնթագ ունի չորս արբանեակներ. մէկուն հեռաւորութիւնն է 430 հազար քիլոմէթր. միւսինը 682,000 քիլոմէթր. երրորդինը՝ 1,088,000 քիլոմ. և չորրորդինը 1,914,000 քլմ։ Երրորդ արբանեակը երկրի գրեթէ կէսուն չափ, կամ փայլածուի չափ է։ Առաջինը կը դառնայ մոլորակին շուրջ 1 օրի և 18 ժամի մէջ, միւսը 3 օրուան 13 ժամի, երրորդը 7 օրուան 4 ժամի և չորրորդը 16 օրուան ու 16 ժամի մէջ։

Այսչափը կը բաւէ Լուսնթագի վրայ. հիմա պատրաստուեցէք աւելի տարօրինակ մոլորակ մը այցելելու։

Գուշակեցիք արդէն թէ այդ մոլորակը Երեւակն է։ Լուսնթագէն մինչեւ Երեւակ երթալու համար պիտի անցնինք ճամբայէ մը՝ որ մեր արեւէն մինչեւ Լուսնթագ կարած միջոցին կը հաշուարի գրեթէ։

Երեւակի Արեւէն ունեցած հեռաւորութիւնն է մօտաւորապէս 910 միլիոն մղոն։ Երեւակ Արեւին շուրջ կը դառնայ 29 տարուան ու 167 օրուան մէջ։ Երեւակի տրամագիծն է 75,000 մղոն գրեթէ. ծաւալով գրեթէ 720 անգամ աւելի մեծ է երկիրէն, զանգուածով 92 անգամ մեծ է երկիրէն, այսինքն՝ եթէ կշիռքի մը մէկ կողմը դնէինք երեւակը, միւս կողմը պէտք է դնենք 92 հատ երկիր, որպէս զի հաւասարութիւն առաջ գայ. ասկէ կրնաք հետեւցնել որ զանիկա կազմող նիւթերը մեր երկիրը կազմող նիւթերէն նուազ ծանր են. իր խտութիւնն է 0,128։

Երեւակի բեւեռները Լուսնթագինէն աւելի ներս քաշուած են. այնպէս որ մինչ անոր հասարակածային տրամագիծը 112,500 քիլոմէթր է, բեւեռային տրամագիծը միայն 110,000 քլմ. է, ըսել է 2,500 քլմ. տարբերութիւն կայ։

Երեւակ ունք իր վրայ կը դառնայ, այսինքն իր օրական շրջանը կը կատարէ 10 ժամուան և 15 վայրկեանի մէջ։ Ուրեմն անոր տարին 25,217 օրերէ բաղկացած է!

Երեւակ ունի եղանակներ որ մեր եղանակներուն բաւական մօտաւորութիւն ունին, բայց մինչ մեր եղանակներէն իւրաքանչիւրը կը տեւէ 3 ամիս, հոն եղանակները եօթնական ամիս կը տեւեն։ Որովհետեւ երեւակ արեւէն շատ հեռու է, մեր երկիրէն 90 անգամ նուազ լոյս ու ջերմութիւն կ'ընդունի, բայց կարելի է որ անոր մթնոլորտը այնպէս մը կազմուած է որ կրնայ իր ընդունած լոյսը և ջերմութիւնը պահել առանց կորնցունելու։

Երեւակ խիստ տարօրինակ մոլորակ մըն է արեգակնային դրութեան մէջ. այնպիսի երեւոյթ մը կը ներկայացնէ ան՝ որուն պէս և ոչ մէկ մոլորակ կը ցուցնէ արեգակնային դրութեան մէջ։ Այս խոշոր գունդը երբոր դիտենք, կը տեսնենք որ անիկայ շրջապատուած է օղակով մը, ահա՛ ասիկա է որ կը կոչուի Երեւակի մանեակը. այս օղակը հարթ և երկար է, ինքը ձուաձեւ է։ Այս օղակը կամ մանեակը երկու մասերու բաժնուած է, մէկը մէջը և միւսը դուրսի կողմը. այս երկու օղակները բնաւ իրարու չեն մօտենար, նոյնպէս՝ մէջի օղակը չմօտենար բուն իսկ մոլորակին։ Այս երկու մանեակներուն միջեւ գտնուող միջոցը 2800 մղոնի կը հասնի։ Արտաքին մանեակին դուրսի շրջապատը 642,000 մղոն է, և լայնութիւնը, այսինքն դուրսի շրջապատէն մինչեւ ներսի շրջապատը գտնուող միջոցը 7200 մղոն է։ Մոռցանք ըսել թէ այս մանեակը մոլորակին հետ կը դառնայ արեւին շուրջ։ Հերշէլ և ուրիշներ կարծեցին թէ ասիկա պնդակազմ գոյացութիւն մըն է։

Արդարեւ ասիկա արեգակնային դրութեան ամենէն հրաշալի մոլորակն է. ինչ եղական արարչագործութիւն։ Երեւակի երկինքի մէջ, հասարակածէն 20,000 քիլոմէթր վերը կախուած այս երկնային յաղթանակի կամարը կը թուի փառքի պսակ մը։

Երեւակի մանեակը երեք որոշ գոտիներու բաժնուած է։ Այս հրաշալիքէն զատ Երեւակ ունի երեք արբանեակներ որ իր շուրջը կը դառնան, ատոնցմէ մէկը Հրաի չափ մեծութիւն ունի։

ԱՇՈՏ Ց. ՊԱԶՊԱԶԵԱՆ

ԽԱՐՃԻՃԵԼԷ

ԼՕՐԷՆԶԷԼԻՆԻՆ ՆՈՒԹԴԸ.—Մէնէ պաշը միւնասիպէթի իւլէ Ֆրանսա բէլսի Մ. Լուսկէնին Բարիզէ պուլուսան էճնէպի սէֆիրլէրինին Թէպրիքեաթինը գաղալ էյլէտիեի սրբատա, սէֆիրլէրին էն էսկիսի ատտ իտիլէն Բաբա վէքիլի Մանա. Լօրէնզէլի ումում սէֆիրլէր նամընա աթիսէքի նուիթը իյրատ էյլէմիշ տիր։

«Ումում սէֆիրլէր հէյլէթի՝ եէնի սէնէ միւնասիպէթի իւլէ կերէք չասը ալիւերի վէ կերէք Ֆրանսա հիւքիւմէթի հագգընտա իհթիրամքեարանէ թէպրիքեաթինը վէ խալիսանէ թէմէնիյեաթինը պէհան իհմէք իւզրէ, պուրասա զաթը ալիւերի նէզտինէ պուլուսուռալարընտան տօլաղը մէհնուն վէ միւթէֆիխիր տիրլեր։

Պիրտէ Ֆրանսանընն պէյնէլմիլէ՝ մէսէլէլերտէ իսթիհար էյլէտիեի կիւզէլ մէսէքի թագտիր արզուսընտա պուլունտուզումզդան, եղլ պաշը միւնասիպէթի իւլէ իյֆա իհմէքտէ պուլունտուզումզդ թէպրիք վազիֆէսի՝ պիղի պիլիսասա մէհնուն պրագմագատա տրը։ Ֆրանսա հիւքիւմէթի՝ սուլէ ֆէքրլէրինի գուվվէթլի սուրէթով թէչվիզ իտիսի սրթաթը իւլէ, 20ինճի սարը բէմը քիւշատընը իճրա իհմիշ տիր։

Ֆրանսա՝ հէման իւքի սէնէ գատար պիլճիմէլէ տէվլէթլերի իշղալ էյլէէն Զին մէսէլէսինին հալը խուսուսընտա, տահա պէօհիւք մէնֆաաթլար կէօզէթրէք, պու սէվլէթլերէն հէր պիրինին թէքլիֆլերինի թահտտա իտպիլի։ Իյթէ բէիս էֆ. հաղրէթլերի, պունուն իչուն որը քի, նէզտինիզէքի սէֆիրլէր հիյթի՝ ճէնապը Հագգ թարաֆընտան Ֆրանսա միլլէթինէ իհսան պուլրուլան վէ պու կիւն մէշհուտ օլան մատտի վէ մանէվի սէատէթին արթմասընը թէմէնին էյլէր։»

Մ. Լուսկէ տաթի շու նութգլա ճէվապ վէրմիշ տիր։

«Մօնսէնեօր, կերէք զաթը ալիւերի վէ կերէք Ֆրանսատա պուլունան էճնէպի սէֆիրլէր նամընա տաթի պէհան իհտիեինիզ խալխանէ հրսսիեաթը վէ սամիմի թէմէնիյեաթը, ֆէվգէլատէ պիրմէմիուսիյեէթ վէ պէօհիւք պիր շիքրան իլէ գապուլ իհմէքտէիմ։ Ֆրանսա հիւքիւմէթինին քէնտի միւթէֆիգլերի իլէ, մէտէնիյեէթին միւխթէլիֆ վէ միւչքիլ մէսէլէլերինի հալ վէ թէսվիյեէ զէմանընտա, թագիպ էյլէտիեի մէսլէքի՝ թապի օլտուղու էսասի գատէլէրի՝ զաեէթ եիւքսէք վէ ալի պիր լիսան իլէ թապվիր պուեուրտունը։

Սարֆ էյլէտիեմիզ զայրէթին քէնտի արզուսմզդ վէճհիլէ թագտիր իտիլմիշ օլմասը՝ վէ պու սուրէթլէ գապալ իտիլտիեինին թարաֆը ալիւերինէն թէէմին իտիլմէսի՝ պիղճէ զաեէթ պէօհիւք մահզուզիյէթի մուճիպ տիր։

Ֆագաթ, պու տագզդատան իհթիպարէն, արթզդ կէչմիշ օլան պու խաթրալարլա պէրապէր, կէչէն սէնէնին՝ եէնի սէնէէ միրաս օլարագ, տէվլէթլերէ էյի միւնասէպաթտան պաշգա պիր վաքի վէ մահիյէթի պուլունմաեան պիր հալ վէ մէվզը թէրք իհմիշ օլտուղունը, վէ պու տէվլէթլերին պիր գաչը արասընտաքի իհթիրիֆգաշն տահա զիեատէ գուվվէթ պուլտուղունու կէօրմէքլէ, մէմնուիյեթիմ տահա զիեատէ արթմագտա տրը։

1902 սէնէսինտէ, պու էյի միւնասէպաթ տէվրինին պէօհումէսինի վէ թէրագզը իհմէսինի թէմէնին իսէրիմ։ Իյթէ էճնէպի սէֆիրլէրին Ֆրանսա հագգընտա վուգու պուլան թէմէննիլէրինէ մուգապիլ թէչէքքիւր իսէճէեիմ սրբատա, քէնտիլէրինէ գարշու կէօսթէրմէք իսթէտիեիմ էն սամիմի պիր արզու վարսա, օտա պու տրը։»

ՊԷՐԼԻՆՏԷ ՄԻԻՏՀԻՇ ՊԻՐ ՃԻՆԱԵԷԹ.—Կէչէն կիւն, Պէրլինտէ Բէյս իսմինտէ պիր սաաթը՝ զէվճէսինի վէ էն պէօհիւկի 9 եաշընտա պուլունան 3 չօճուղունու, բէվօլվէր գուրշունը իլէ թէյլէի էյլէմիշ տիր։ Զօչուգլարընն էն պէօհիւկի իլէ էն քիւչիւկի էլան սաղ իսէլէրտէ, եարալարը բէք թէհլիքէլի տիր։ Դաթիլ՝ պու վահչէթի իճրա էյլէտիքտէն սօնրա, քէնտի գաֆասընտա պիր գուրշուն եէրլէշտիրէբք թէլէթի օլմուշ տրը։

ԱՎԱԹՐԻԱՏԱ ԴՈՒՄԱՐ ՕԵՈՒՆԸ.—Վիէննատաժօքքէյ գլուպինտէ 2,200 պին ֆլօրին ղափպ իտէն ԼէՀլի գօնթ Բօթօգի իլէ, բարաեը գազանդար հագգընտա գանունէն թագզպաթ իճրա իտիլմքտէ տիր։

Պու մէսէլէտէ, զիեատէճէ պահ իտէն Վիէննա կազէթալարը՝ ժօքքէյ գլուպտէ վուգու պուլան մէշհուր գումար օեունլարը հագգընտա պիր թագըմ ֆըգրալար նէյր իտիեօրլար։

Կէչէն սէնէ զաեէթ զէնկին պիր Ավաթրիալը՝ միզքիւր գլուպտէ օ գատար զարարա օղրամզդ իտի քի, Նիհաեէթ քիպար ալէմինէն չէքիլմէկ մէճպուր օլմուշ իտի, Շիմտի մումաիէյհ՝ ֆագր ու զարուրէթ իյինտէ պուլունմագտա տրը։

Եէնէ մէզքիւր գլուպտէ, Վիէննալը զաեէթ մէշհուր պիր պարոն՝ պիրթէն սէրվէթինի զաիպ իհտիքտէն սօնրա, մահչէթինի թէէմին իհմէք իչուն, Ֆըրանսվալա գատար կէթմէկեէ մէճպուր օլմուշ տրը։

Պիր Բուս գօնթը իլէ պիր Ավաթրիա բրէնսի արասընտա օյնանան պիր պիլարտօ բարթիսի տահի զաեէթ մէշհուր տրը։ Բարթիին նէթիճէսինտէ եարբմ միլիոն ֆլօրին գազանրլաճագ իտի։ Պիր չօգ գրամպօլլարտան սօնրա, Բուս՝ բարթիեի զաիպ իտէր, հէտաեթ իտէր, պիլարտօեը, ըսթէգալարը գըբար վէ պիր տահա օեուն օյնամամաղա եէմին իտէրէք, եէմինիի տէ թուեար։

ԹՐԱՆՍՎԱԼ ՄՈՒՀԱՐԷՊՍԻ.—Ինկիլիզ ասքէրլերինին՝ Պօէրլերին չօճուգլարը վէ գատրնլարը հագգընտա ինանիյեէթ գարշու օլարագ հարաքէթ իհտիքլերինէ տահր, էճնէպի կազէթալարընն նէյրիյեաթընտան տօլաեը, քիպար գատընլարտան պիրի՝ պաշ գօմանտան լօրտ Բօպէրթսէ պիր մէքթուպ եազուպ, քէյֆիյէթին տօղրու օլուպ օյմատընը օսրմուշ տրը։ Լօրտ Բօպէրթս՝ ճէվապէն պիր մէքթուպ կէօնտէրիպ ,էճնէպի կազէթալարընն նէյրիյեաթը՝ քիւլլիյէն էսասընդ օլուղու պիլտիրմիշ տիր։

Լօրտ Բօպէրթսին մէթուպը՝ Ինկիլթէրա հարպիյէ նէզարէթի թարաֆընտան կազէթալար վասթասը իլէ իլան իտիլմիշ տիր։

ԻՆԿԻԼԹԷՐԱ ԷՎ ՃԱԲՕՆԻԱ.—Սալզգ Ճաբօնիա պաշ վէքիլի մարքի Իթօնընն չէրեֆինէ Շէէր էմինի թարաֆընտան պէէլիյէե տարէսինէ պէօհիւք պիր զեեֆէթ վէրիլմիշ տիր։ Շէէր էմինի՝ Ճաբօնիա իմբէրաթօրը հազրէթլերինին սրհէթինէ իչտիեի սրբատա, Ճաբօնիանընն ֆէվգալատէ թէրագզյեաթը խուսուսընտա միչարիլէյին վագը օլան իրտամէթլերինի զիքր իհմիշ վէ մարքի Իթօնընն պի թարաֆինէ պուլունան վաթանբէրվէրլիեինի վէ սայ ու զայրէթինի զիքր իհմիշ տիր։ Մարքի Իթօ՝ վէրտիեի ճէվապատա, Ճաբօնիանընն թէրագզյեաթը ճաբօնլարին իմբէրաթօրլարընա օյան սագագաթ վէ մուհապպէթլերինին էսէրի օլտուղունու պէհան իհթիլքտէն սօնրա, Ինկիլթէրա իլէ Ճաբօնիա տէվլէթլերի արասընտա մէվճուտ պուլունան կիւզել մէսլէքի թագտիր արզուսընտա պուլունտուզումզդան, եղլ պաշը միւնասիպէթի իլէ իյֆա իհմէքտէ պուլունտուզումզդ թէպրիք վազիֆէսի՝ պիղի պիլիսասա մէհնուն պրագմագատա տրը։ Ֆրանսա հիւքիւմէթի՝ սուլէ ֆէքրլէրինի գուվվէթլի սուրէթով թէչվիզ իտիսի սրթաթը իլէ, 20ինճի սարը բէմը քիւշատընը իճրա իհմիշ տիր։

Ֆրանսա՝ հէման իւքի սէնէ գատար պիլճիմէլէ տէվլէթլերի իշղալ էյլէէն Զին մէսէլէսինին հալը խուսուսընտա, տահա պէօհիւք մէնֆաաթլար կէօզէթրէք, պու սէվլէթլերէն հէր պիրինին թէքլիֆլերինի թահտտա իտպիլի։ Իյթէ բէիս էֆ. հաղրէթլերի, պունուն իչուն որը քի, նէզտինիզէքի սէֆիրլէր հիյթի՝ ճէնապը Հագգ թարաֆընտան Ֆրանսա միլլէթինէ իհսան պուլրուլան վէ պու կիւն մէշհուտ օլան մատտի վէ մանէվի սէատէթին արթմասընը թէմէնին էյլէր։»

Մ. Լուսկէ տաթի շու նութգլա ճէվապ վէրմիշ տիր։

«Մօնսէնեօր, կերէք զաթը ալիւերի վէ կերէք Ֆրանսատա պուլունան էճնէպի սէֆիրլէր նամընա տաթի պէհան իհտիեինիզ խալխանէ հրսսիեաթը վէ սամիմի թէմէնիյեաթը, ֆէվգէլատէ պիրմէմիուսիյեէթ վէ պէօհիւք պիր շիքրան իլէ գապուլ իհմէքտէիմ։ Ֆրանսա հիւքիւմէթինին քէնտի միւթէֆիգլերի իլէ, մէտէնիյեէթին միւխթէլիֆ վէ միւչքիլ մէսէլէլերինի հալ վէ թէսվիյեէ զէմանընտա, թագիպ էյլէտիեի մէսլէքի՝ թապի օլտուղու էսասի գատէլէրի՝ զաեէթ եիւքսէք վէ ալի պիր լիսան իլէ թապվիր պուեուրտունը։

Թագ նազարընտան, Ավաթրիաեա գարշու իհթիխազ իտիլէէք թէտպիրլէրէ կէլինճէ, իտիալաթ վէ իխրաճաթ բիւսուսը հագգընտա, իլի հիւքիւմէթին մէնֆաաթլարընը մուհաֆազա իտէճէք ճիտատ պիր իհթիլաֆ վարը։ օլմագ ումիտինտէ իմ։

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Թունուսլու միւթէվէզիֆա Մահմուտ բաշազատէ սէատէթլու Ահմէտ պէյ էֆէնտիեէ թէրճիման ուլէա սընիք սանիսի. Մագամը վալէաի սէրասքէրի մէքթուպի գալէմի միւմէյեիզլէրինէն իդդ. Շեվքէթ վէ պիրինճի սընիք խիւլէֆասընտան Ահմէտ Բէֆիգ պէյլէրէ թէրճիման սանիյէ սընիքը միւթէմաեիզի, վէ գալէմը մէզքիւր խիւլէֆասընտան բրիֆ. Ահմէտ Իհսան պէյէ սալիսէ բիւթպէյլէրի թէվճիհ պույրուլմուշ տրը։

ՆԸՇԱՆ

Տէրսէատէթ պիատէթի մահքէմէսի բէիսը էվվէլի աթուճէթլու Էմին վէ մէքթէպը հուգուգը Շահանէ միւտիրի Բեազըմ պէյ էֆէնտիլէր հազարաթընա պիրինճի բիւթպէտէն Մէճիտի. Հիճազ թիմուր եօլը ամէլիյեաթընը էմրը թէֆթիչաթ վէ ինչաաթընտա հիւսնը խրամէթի մէշհուտ օլան զօնի Վիթալիեէ պիրինճի բիւթպէտէն Օսմանի. Խազինէի Խասսա Շահանէ էմլաքը Հիւմաեունա սէր միւհէնտիսի միրլիվա սեատ. Արիճ բաշաեա թէպիլէն իքինճի բիւթպէտէն Օսմանի վէ խազինէի միշարիլէյնա թահրիրաթ մու

րեթամ տէվամ իթմէմէքամէ ի՛օլտուղը։ Վագի օլան Թանգրդաթան անկաչըտըղընտան, մուսամիլէյէին հիսապաթը թէտգրդ օլունմագ իւղրէ, ազ-ի իլէ, եէրինէ տանիլիյէնէ նէզարէ-թը ճէլիլէսի մուհասէպէ գալէմի խիւ-լէթասընտան վէ մէքթէպը միլքիյէ մէդզունլարընտան Սաիտ պէյ Թաէին պույրուլմուշ տը։

ՀԱՑՏԱՐ - ԲԱՇԱ.— Անգարա, Էսկի շէհիր, Գոնիա խաթիրընտան պաղը մահալլերէ, վէ էզ ճիւմէ Ատա բազարընտան Պօլուեա, վէ Գարա տէ-նիզ էրէյլիսինէ, վէ քէզալիք Եսկի-Շէհիր Գոնիա խաթթընտան տա, Սն-թալիա լիմանընա գատար պիրէր շիւ-պէ ուղատրլմասը հագգընտա, Անատո-լու շըմէնտրքէր գումբանասը թարա-գընտան վուգու պուլան միւրաճաաթ՝ նաֆիա վէ թիճարէթ նէզարէթը ճէ-լիլէսինճէ թէտգրդ վէ միւզաքէրէ օ-լունմագտա տը։

ՊԻՐ ՄԻԻՏՏԷԹՏԷՆ ՊԷՐԻ մէէզունէն չէհրիմիզտէ պուլունան Բօմա սէֆիրի ամուգ. Բէյնա պէյ էֆէնտի հազրէթ-լէրի՝ տիւն Բօմահա միթէվէճճիհէն հարէքէթ իթմիշ տիր։

ԻԽԹԱՐ

Պիր հիյլէքար թարաֆընտան «Մէհմէտ Թահիր» միհրի իլէ, Թահիր-էրտէն բարա ալընմագ իչուն Թանդիմ հարիմիշ օլան վարագանը սուրէթի։

«Էֆեֆալը Իսլամիյէնին թէհլիքէ ախ-լէազընա, թէվսիի մալիւմաթընա խա-տիմ օլան չօճուգլար կաղէթասընտան եէթիմ վէ ֆագիր չօճուգլարըն իսթի-ֆատէլէրինէ մախսուս ապօնէ սէնէտի տիր։ Ֆիաթ. 40 ղրշ.

«Թանսիլը իլմէ, իքթիսատը ֆազլ ու քէմալա խահիշէր օլտուգլարը հալտէ, կաղէթա իշթիրա իտէմէկէճէք տէրէճէտէ ֆագիր վէ պիքէս օլան չօ-չօճուգլարա մաթպասմըզճա հէր հաֆ-թա մէճճանէն կաղէթա վէրիլմէքտէ իսէ տէ, պու միսիլլուլարըն ճիւմէճի-նի պիրտէն մէնմուն իթմէք միւմքին օլմաեօր։ Պիտաէն ալէյհ, պու ապօնէ սէնէտինի իշթիրա իտէն միւրիվվէթ-քէարանը քիրամ՝ էֆֆալը ֆագրբէի իսլամիյէէնին կաղէթա մութալէասը իլէ իսթիֆատէ իթմէլէրինէ տէլալէթ վէ պու սէպէպլէ թէրագդբի մէարիֆէ ճիտտի պիր խըտմէթ իֆա իթմիշ օ-լուրլար։»

«Պու սէնէտի գապուլ պուեուրան զէվմթը քիրամէն (չօճուգլարա մախ-սուս կաղէթա) նիսսէյէլէրինէն հանկը մէքթէպ վէ եա իսանէէ կէօնտէրիլմէ-սի լազըմ կէլէճէէնինի պէէան վէ եա-խոտ մաթպասմըզա իսպար պուեուր-մասը մուղթազի տիր։»

«Մալիւմաթ» կաղէթասը սահիպը իմթիեազը սէատ Մէհմէտ Թահիր պէյ էֆէնտի հազրէթլէրի՝ քէնտի խմէրի-նին ալէթ իտիլտիկինի կէօրիւպ, պու եօլտա հիյ պիր Թէյէպպիւս վէ Թահսիլաթ իչուն քիմսէյի կէզտիր-մէտիքլէրինի վէ պու եօլտա բարա թօրլաեան քիմսէյէրի գաթիյէէն Թա-նրմատգլարընը իլան վէ պէէան իթ-մրշ տիր։

Պիզիմ գարիյէրիմիզէ տախի պու եօլտա միւրաճաաթ իտիլտիեի մաթ-պասմըզա կէլէն միւթէատտտա մէք-թուպլարան անլարընմրշ վէ հաթթա պու կիրուհիտէն պիրիսինին կէյէն կիւն Զագմագճըլարտա պիր մաղաղաա միւրաճաաթլա իքի մէճիտիյէ իսթէ-տիքլէրի վէ ռէատ իտիլէսի իւզէրինէ պիր Թագըմ էտէպիվ հալլէրէ վէ Թէհտիտաթա պիլէ հիւրէթ իմիքլէրի խապէր ալընմրշ տը։

Պու եօլտա միւրաճաաթ իտէն-լէր հէր քիմլէր իսէ պունլարըն տէր-հալ բօլիս իտարէսինէ Թէսլիմի լիւ-զումընը վէ պու ատէմլէրին բէնէի ա-տալէթէ Թէսլիմի՝ մէնֆաաթը ումու-մումիյէէէ խըտմէթ օլաճաղընը պէ-էան իտէրիզ։

()—()—()—()—()—()—()—()—()—()

ՄԱՆԶՈՒՄԷՆԻՆ ԹԷՖԵՐԻԳԱՍԸ (40)

ՄԻՒԷԼԼԻՖԼԷՐԻ

ԷՖԻԼԷՆ ԷՆՋԷԼ ԼՈՒՍԻ ՖԻԼՏՅՈՒՄ

ՊԻՐ ԱԷՐՈՊԼԷՐԻ

Մարքի—Պիզ Լօրանս իլէ կիւէրիզ, էկէր օլտուղը եէրտէ բահաթսըզ իսէ, պուրաեա նագլ իտէրէք, իսթիրահաթը իչուն հէր վէսաիթի թէտարիք իտէ-րիզ։

—Իսթէտիեէնիզ կիպի եարընը, ֆա-գաթ եագըն պիր միւտտէթտէն սօն-րա, ալտանմրշ օլտուղունուղը անլար-ընը։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Քաղ. Ժողովոյ անդամ Վսեմ. Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան առջի օրը Պատրիարքարան գնաց և մինչեւ ուշ ատեն Ս. Պատրիարքին հետ տեսակ-ցելէ վերջ Երուսաղէմատուն երթալով այցելութիւն մը տուաւ Տ. Դէորդ Ս. Երէցեանին։

—Երուսաղէմէ հասած նամակ մը կը գրէ թէ Ամեն. Տ. Յարութիւն Պատրիարք ամէն կերպով քաջառողջ է և իր պաշտօնին վերաբերեալ բոլոր գործերուն ամենայն աշխոյժութեամբ կը հսկէ։

—Տ. Գնէլ վրդ. Գալէմքեարեան Գատրգիւղի քարոզիչ կարգուած է։

—Երէկուան «Իգտամ» կը գրէ թէ Գարակէօզեան Որբանոցին չնութիւնը արտօնող Կայս. Իրատէն Բ. Դրան յանձնուած է, ուրկէ ալ պիտի հաղորդուի Ազգ. Պատրիարքարանին։

—Պաշտօնակից մը գրած էր թէ Ս. Պատրիարքը Մայր Եկեղեցւոյ լուսարարպետ Տ. Խաչատուր քահանայէն պահանջած է նոյն եկեղեցւոյ գանձարանին մէջ գտնուած զգեստներու և եկեղեցական անօթներու ցանկը։ Տ. Խաչատուր իբր թէ ըսած ըլլայ որ Մնուանդի տօներէն վերջը պիտի տայ պահանջեալ ցանկը։ Մեր մասնաւոր տեղեկութեանց համաձայն Ս. Պատրիարքը այդպիսի մասնաւոր ցանկ մը չէ պահանջած՝ այլ ինչպէս Պոլսոյ ազգային կալուածներուն, նոյնպէս եկեղեցական բոլոր անօթներուն և զգեստներուն ալ տպեալ մէկ ցանկը պատրաստել ուղած ըլլալով, Ն. Սրբազնութիւնը Տնտեսական Խորհրդոյ քարտուղարին պաշտօն յանձնած էր պէտք եղած ցանկերը պատրաստել։ արդ Մայր Եկեղեցւոյ իբրեւ լուսարարպետ Տ. Խաչատուր, ձեռնհաս ըլլալով, իրեն դիմում եղած էր նոյն ցանկը պատրաստել Մայր Եկեղեցւոյ բաներն համար։ Տ. Խաչատուր իր գրեթէ տասը տարուան պաշտօնավարութեան միջոցին ուղղամիտ, աշխատող և պարտաճանաչ լուսարարպետ եղած է յօգուտ և ի պայծառութիւն նոյն եկեղեցւոյն։

—Պատրիարքարանէն հեռագրուեցաւ Սամսոն թէ երկուշաբթի Պոլիսէն դէպի Սամսոն ճամբայ ելաւ Նորընտիր Առաջնորդ Տ. Յակոբ Աշոտ եպիսկոպոս։

—Պատր. փոխառաջնորդ Գաբրիէլ եպիսկոպոս Ճէվահիրճեան, Պատրիարքարանի Ս. գործակատար Տ. Ներսէսեան Տիգրան էֆ. ի հետ երէկ Ս. Մենդեան առթիւ չնորհաւորական այցելութեան գնաց Յունաց Պատրիարքին, Պուլկարաց Եկզարքին և Հայ-Հռոմէականաց Կ.Պատրիարքին։

—Ինչպէս գրած էինք, և ինչպէս կ'երեւայ քիչ մը վարը գրուած ազդէն, Ազգ. Հիւանդանոցի ընդարձակ օրացոյցը հրապարակ եկած է, թէեւ ժամանակէն քիչ մը ուշ, Իրաւ է թէ մէկ քանի տեսակէտներով անցեալ տարուանինէն աւելի ճոխ է, բայց ասով մէկտեղ աչքառու առաւելութիւն մըն ալ չի ներկայացներ, մինչ մենք նախապէս թող արուած մեծադղորդ պռոտախօսութիւններէն ետքը, կը սպասէինք չա՛ռ աւելի կատարեալ, և չատ աւելի հեղինակաւոր գործ մը, զոր կարենային նկատել հայ Այ՛սանաբ։ Ասով ըսել չենք ուզեր թէ անխամապատասխանութիւն մըն է իր ամբողջութեան մէջ, երբեք. ունի պարունակութիւն մը որ շատ օգտակար և շահագրգռական կրնայ ըլլալ ամէն դասակարգի պատկանող ընթերցողներու (քանսէրէն մինչեւ առեւտուրի մարդը), և գիրքը իր արժանի և անհրաժեշտութեամբը պէտք է անպակաս ըլլայ բոլոր ընտանեկան յարկերու մէջ, անբաժան «քենսոլ»ի առարկայի մը հետ։ Ասոր համար է որ մենք այդ ընդարձակ օրացոյցը՝ իբր կաղանդէնէք ծանօթ հանքագործ մը, որ ո և իցէ ջանք չի խնայեր յաջողելու համար, մինչդեռ ազգ. հիւանդանոցը շատ տարիներ առաջ այդ գեղեցիկ ձեռք ձգած է կայ. հրատարակով։ Զմիւռնիոյ Ս. Առաջնորդն ալ իր մասին պէտք եղած աշխատութիւնը ի գործ կը դնէ եղեր հիւանդանոցին իրաւունքը պաշտպանելու համար։ Տեսնենք վախճանը։

Հոս Հայուհի մը մէկ անգամէն երեք կայսառ. աղջկանց ծնունդ տուաւ։ Տիկինը ասկէց քանի մը տարի առաջ դարձեալ երկորեակ մը ծնած էր. և այժմ կաղմուածքի տկարութեամբ դարձեալ տրամադիր կ'երեւայ երկորեակներու և երրորեակներու աշխարհ գալատեան պատճառ ըլլալու։ Ականջներն խօսի մեր Պոլսեցի փափկասուն որդատեաց մայրերուն։

Ս. Թ.

Գոնշաբա

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Համբարձում էֆ. Աբրահամեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են Ազգ. Հիւանդանոցիս։

Տէր և Տիկին Արամ էֆ. Պետրոսեան, Տէր և Տիկին Երուանդ էֆ. Աբրահամեան, Տեարք Խաչիկ և Աբրահամ էֆ.ք Ղազարոսեան, ամն 108ական ղրշ. նուիրած են։

Հանգուցեալ Մարտիրոս էֆ. Հարենցի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի մէկ Օսմ. ոսկի նուիրած է հիւանդանոցիս Ազն. Տիկին Վերոնիկ Հարենց։

* * *

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՅՑ ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ 1102 ՏԱՐԻՈՅ

Հրատարակուեցաւ Ազգ. Հիւանդանոցի 1902 տարւոյ ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՅՑՆ, բոլորովին նոր և ճոխագոյն պարունակութեամբ։

Հոգաբարձութիւնս, նախորդ երկու տարիներու ընդարձակ օրացոյցներուն Հայ հասարակութենէն գտած ընդունելութենէն քաջալերուած՝ ամէն ջանք ի գործ դրած է աւելի օգտակար և շահեկան ընծայել զայն, հետեւեալ բովանդակութեամբ։

ՏՈՄԱՐԻ բաժնին մէջ օրացոյցի սովորական մասէն զատ, նշանակուած են անուններու տօնախմբութեանց օրերը։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐՈՒ բաժնին մէջ կան տոմարական, տիեզերագրական, պատմական, աշխարհագրական, ազգագրական, եկեղեցական, երկրագործական, չերամաբուծական, մնուսագիտական և գրական զանազան տեղեկութիւններ՝ պատկերներով և քարտէսներով ճոխացեալ, ինչպէս նաեւ Հայ նուիրատուութեանց պատմութիւնն ու երկաթուղւոյ, հեռագրի, թղթատարի, քարափի լայն, սակայցոյցներն և այն ամէնն՝ որք գործի մարդոց համար շատ կարեւոր են։

ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ մասը կը պարունակէ Կայսերական Աւագանիին, Նախարարաց, Օտար տէրութեանց քով գտնուող դեսպանաց, Կուսակալաց, Թուրքիոյ օտար դեսպանաց, Հայ ասիճանաւորաց, Հայ Եպիսկոպոսաց, գաւառական առաջնորդաց, Ազգ. պաշտօնական մարմնոց, Հայ վարժարանաց, Օտար հասարակութեանց հոգեւոր պետերուն ցուցակներն ևն, ևն։

Կը յուսանք թէ բարեսէր Ազգայինք գնահատելով 560 երեսներէ բաղկացեալ սոյն ստուար աշխատութիւնը, պիտի հաճին մէկ մէկ օրինակ գնել անկից, որ դարձեալ 10 ղրուշի կը վաճառուի թէ՝ Հիւանդանոցիս գրասենեակը և թէ բոլոր գրավաճառաց քով ի նպաստ Ազգ. Հաստատութեանս։

(ԿՆԴ.)

ԻՆՁՊԷՍ ՀԻՄՆՈՒԵՑԱՒ ԻԶՄԻՐԻ ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԸ

Երրորդ Շրջան (1879-1901)

(Շարունակութիւն)

1887 Դեկտեմբերին կ'հրաժարի առաջնորդութենէ Տ. Մելքիսէդէկ Սրբազան՝ 11 տարուան պաշտօնավարութենէ յետոյ և 1889 ին իբր Պատրիարքական փոխանորդ Իզմիր կ'ուղարկուի Տ. Յովսէփ Վ. Այվազեան, իսկ 1892 ին Առաջնորդ կ'ընտրուի Տ. Ներսէս Վ. Արսլանեան, Ազգային վարչական գործերը աւելի կամ նուազ կանոնաւորութեամբ կ'շարունակուին, իսկ Հիւանդանոցի վիճակը կ'մնայ գրեթէ նոյն՝ առանց զգալի փոփոխութիւն մը կրելու, Հոգաբարձութիւնը իրարու կ'յաջորդեն՝ միշտ դրամական տագնապէ նեղուելով իրենց մատակարարութեան մէջ, քանի որ Հիւանդանոցի յատկացեալ 75 հազար ղրուշի պիւտճէն իջած էր 66 հազարի կամ 2000 մէճիտի։ Այս կարեւոր դեղչը փոխարինելու համար Հոգաբարձութիւնը կոստիպուին նորանոր միջոցներ խորհիլ և գործադրել, այսպէս Իզմիրի թեմական եկեղեցիներուն մէջ Հիւանդանոցին ի նպաստ մշանջենական գանձանակներ կ'հաստատուին և ժամանակ ժամանակ նուիրահաւաքներ կ'ղրկուին թեմերը, որպէս զի թեմական բարեցիկ ազգայիններէ հաւաքեն իրենց բերքերէն կամ ձեռագործներէն մաս մը յանուն Հիւանդանոցի պատապարելոց, որոնց մեծագոյն մասը միշտ թեմական եղած է, թէեւ հակառակ հասոյթի այս արտակարգ աղբիւրներուն՝ մէնն մի Հոգաբարձութիւն իր երկամեայ չրջանը ամբողջ կամ կիսովին լրացուցած և հրաժարած պահուն աւելի ստուարացած պարտք մը կ'կապէէ իր յաջորդին և ազգային մնտուկը, օտարազգի պարտատէրներու առջև ազգին պատիւը փրկելու համար, մեծամեծ զոհողութիւններ ընելու կ'ստիպուի։

ԲԱՐԻԶ ՊՕՐՍԱՍԸ

BOURSE DE PARIS

ՊՈՒ ԿԻՃԷՔԻ

7 Յունվար 1902

Ֆրանսզ էսհամը	(3% Français)	100 52
Բէյժի	(Tab. Turcs)	315 —
Գոնսոլիտ.	(R. Turque D.)	25 45
Շըմէնտրքէր	(Lots Turcs)	112 75
Պանգ. Օթթ.	(Banque Ott.)	544 —
Թրանսվալ	(Transvaal)	101 50

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

ՍՕՖԻԱ 6 յունվ.— Սօպրանիէ մէճլիսի՝ տիւնքի իմթիմաընտա, եէնի գապինէ թարաֆընտան Թալէպ օլունան իքի այրգ մուխասէսաթը մուվագգաթաեի դապուլ իմթմիշ վէ պինաէն ալէյհ ըէիսը Նուզզար Տանէֆ էֆ՝. Սօպրանիէնին տաղրըլմասընա տարբ էմրնամէի ըրէնսիեի միւզաքէրաթըն խրթամընտա զըրաաթ էյլէմիշ տիր. ուսուլը միւթթեխազէէ պինաէն, ինթիխապաթը ճէտիռէ՝ իքի այ զարֆընֆընտա իֆտա օլունմագ տը։

ՍԱՐԱԹՕՖ.— Գոթավաեա գարէէսինէ Սիպէրիա վէպասընտան իքի մուսապ զուհուր էյլէմիշտիր։

ՊԷՐԼԻՆ.— Բրոֆէսէր Վիրխօֆ՝ տիւն թրամվայտան աթլատը սըրատա քէմիեի զըրըմըզ իսէէ, ահվալը սըհհիյէէսի պու կիւն էհուլէյմիշ տիր։

ԼՕՆՏՐԱ.— Զին աիլէի իմբէրաթօրիսինն Բէքինէ ավաէթի միւնասիպթիյլէ, իճրա գըլընան թէատրիքաթ իքմալ օլունմուշտը։ Պիր խայը Զին ասքէրի՝ չէհրը մէղքիւրէ վասըլ օլմուշտը։

ԲԱՐԻՍ.— Զին իլէ ազատ օլունան սուլհ մուահէտէսինի իմզա իտէն տէվլէթէր՝ մէղքիւր մուահէտ ահքամընա մուղաեիր օլարագ, Ամէրիգա թարաֆընտան Զինէ սիլահ վէ միհիմմաթ իթասընտա տէվամ օլունտուղընտան տօլակի, Ամէրիգա հիւքիւմէթի նէզինտէ չիտտէթլէ բրօթէսթօ էյլէմիշլէր տիր։

ԼՕՆՏՐԱ.— Գարագաստան ալընան պիր թէլէկրաֆնամէէ կէօրէ։ Լիպր թաատր նամընտա պիր գազազ կէմիսի՝ վէնէկլիէլտէ պիր թազմ ասի իլէ միհիմմաթ չըգարմաղա մուվաֆֆագ օլմուշտը։

ԼՕՆՏՐԱ.— Բանամա չէհրինին ասիլէր թարաֆընտան թէհտիտ իտիլմէքտէ պուլունտուղը իչար օլունուեօր։

ՆԻԻԵՕՐԳ.— Մէչհուր Մըսթըր պրատան Գլիվլէնա չէհրինտէ պիր նութգ իրատ իտէրէք, Պօէրլէրի ֆէվգ էլատէ թահսին վէ թազատիր իթմիշ վէ ճէնուպի Աֆրիգա մուահրէպէսինին Իսկիլթէրաճա պէօեիւք պիր տէրսը իպրէթ օլաճաղընը պէէան էյլէմիշ տիր. մէղքիւր նութգ՝ ֆէվգէլատէ ալգըշանմշտը։

ԼՕՆՏՐԱ.— Տէյլի Մէյլ կաղէթասը մուխապիրլէրինէն պէրի՝ էվրօբատա մուգիմ պաղը Պօէր մուրախասաղրյա միւլագաթ էյլէմիշտիր։ Պունտար՝ Իսթիգլալիյէթէն մատատա, հէր կէօնա թէլիֆաթը բէատ իտէճէքլէրինի պէէան իթմիշլէրտիր։

ԼՕՆՏՐԱ.— Բրէթօրիատան չէքիլուպ, կաղէթալարտա նէյր օլունան պիր թէլէկրաֆնամէէ, Բրօկսիրօթ-ատան Բրօնգօրթսիրօթա տօղրու հարաքէթ իտէն պիր Ինկիլիզ միւֆրէզէսի-նին Պօէրլէր թարաֆընտան տուչտը հիճմում օլտուղը վէ իքի սահթ տէ-վամ իտէն մուահրէպէսէն տօնրա, Ինկիլիզլէրտէն ալթըսը մագթուլ վէ 13ի մէճրուն օլտուղը վէ Պօէրլէրին տախի պաղը զաեիեաթա տիւչար օլարագ, բիճաթ էյլէմիշլէրի իչար օլունմուշ տը։

ԲԱՐԻՍ.— Մէչլիսը մէպուսանէն աչըլտըղը սըրատա, Ֆրանսա վէ Իթալիա իթիլաֆքընին մագասատ վէ նէթիճէլէրի հագգընտա, Խարճիյէ նաղը-իընա պաղը սիւալլար իրատ օլունաճաղը։

ԿԷՃԷՔԻ ԹԷԼԷԿՐԱՖԼԱՐ

ԲԱՐԻՍ, 7 Յունվար.—Ֆաս թօք պաթարիալարընէն իւմէրա վէ զաբթանընը ինթիխապ վէ թէչքիլ իթմէք իւզրէ, Ֆաս պիր Ֆրանսըզ հէյէթը ասքէրիյէսի կէօնտէրիլէճէք տիր։

ՐՕՄԱ.— Դուրիէ տը Տէլասէրա» կաղէթասը՝ իթթիֆագը միւսէլլէսին պաղը թասիլաթը ճիւղիյէ իւլէ թէճ-ատիա օլունաճաղընը եաղբեօր։

ԼՕՆՏՐԱ.—Մըսթըր Զէմսլէյն՝ եէ-նի պիր նութգ իրատ իտէրէք, ճէ-նուպի Աֆրիգա մուահրէպէսինին միւա-տէթը մէտիտէ ուղատաղընտան տօլաեը պէէանը թէէսսիւֆ իթմիշ վէ Թրանսվալը թէրք իթմէքտէն իսէ, պու չա-ռանը թէէսսիւֆ մուահրէպէսէն տէ-վամ իթմէսի միւրաճճահ օլտուղունը աէօյէմիշ տիր։

ԹԷՇԷՔԲԻԻՐՆԱՄԷ

Իչպու 1902 սէնէսի յունվար 1ոէ Բանկալթիսէ զուհուր իտէն հարիգտէն էշեալարըմզա վագը օլան զարար տիկուրթաը պուլունտարընը Պալգան գումբանասը աճէնթի Արշակ էֆ. Ունճեան թարաֆընտան մուճթապամէն թէսվիյէէ օլունտուղընտան, ալէնէն թէշէքքիր վէ խօշնուտիմիզի պէէան իտէրիզ։ Իչպ

ՕՆՆԻԿ ՌՈՍԹՕՄԵԱՆ
ՑԱԿՈԲ ԱՐԴԱՐԵԱՆ
ՑՈՎՍԷՓ ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ

Ասիթանէ, 21/3 յունվ. 1902

ՄԱՆԶՈՒՄԷՆԻՆ ԹԷՖԵՐԻԳԱՍԸ (40)

ՄԻՒԷԼԼԻՖԼԷՐԻ

ԷՖԻԼԷՆ ԷՆՋԷԼ ԼՈՒՍԻ ՖԻԼՏՅՈՒՄ

ՊԻՐ ԱԷՐՈՊԼԷՐԻ

Մարքի—Պիզ Լօրանս իլէ կիւէրիզ, էկէր օլտուղը եէրտէ բահաթսըզ իսէ, պուրաեա նագլ իտէրէք, իսթիրահաթը իչուն հէր վէսաիթի թէտարիք իտէ-րիզ։

—Իսթէտիեէնիզ կիպի եարընը, ֆա-գաթ եագըն պիր միւտտէթտէն սօն-րա, ալտանմրշ օլտուղունուղը անլար-ընը։

—Թրիպիւս սէնին տօսթուն տէեիլ մի իտի, Նիչո՞ւն պէնիմ տէ օլմասուն։

—Պիզիմքի պաշգա՛...

Լօրանս—Սիզին տօսթլուղունըզ էլ-պէթ պիր մագասատ մուսթէնիտ տիր։

Ֆօլպէր— Զէմանըմըզտա հէր շէյին թանէրընտա պիր մագասատ միւսթէ-ֆիտիր։

—Օ՛, բէք սամիմի աէօյլէեօրսը։

—Ինա՞նընըզ։

Լօրանս—Տօղրուսու պու զէմանտա սիզ տէ քիմսէեի էֆքէարընընզա թա-պի իտէմէզսինիզ։

Ֆօլպէր՝ տուտագլարընը ըսբրաը, տէտի քի։

—Ահ էէկէնճիեիմ, սիզ տէ ալէյ-հիմտէ իտարէի քէլամ իտէրսէնիզ, ի-քինիզլէ պաշա չղգամաեաճաղըմ՝ պէ-տիհի տիր. հէլէ սիզինլէ չէնէ եարըշ-ըրմամգ միւշքիլ տիր։

Մարքի՝ չընկըրաղը չալտը։

Վիրուտ իտէն խըտմէթ քէտրա, զէվճէսիյլէ քէնտի իչուն իքի հայվան հաղըրլամալարընը էմր իթտի։ Ֆօլպէր՝ տարիբսինէ չէքիլուպ, պիր գանաբէ իւզէրինէ աթըլուպ, տէտի քի.

—Պիր կիւն զարֆընտա զուհուրա կէլէն թէպէտտիւլէ պագ, տիւն պէնի սէվէն Մարքիզ՝ պու կիւն պէնտէն նէֆրէթ իտիեօր, պիր տիւէլլօ, Նէ իսէ, հէրիֆէ թէրպիյէսինի վէրտիք. ետ չու չօճուղա պապա օլուչումուզա նէ՞ տէեէլիմ։ Կիւլմէեէ պաշլատը, տէ-վամ իտէրէք.

— Բօլրէթի կէօրէեիմ, պագալըմ պանա պէնզէօ՞ մը, կիւզէ՞լճէ մի. խայր, կէօրմէսմ տանա էյլի օլուր, պէէքի կէօրիւրսէմ, պրադմաղա կէօն-լիմ բաղի օլմաղ. պիլմէմ, պէնտէ եիւրէք տէնիլէն չէյտէն էսէր օլմասը-ղընը պիլիրիմ ամմա, պիլէաղըմը տէ-հիշարմէքտէն զօրգուեօրսմ։

Պու սէօզլէրինէ սէրթ պիր սատա ճէվապէն.

—Զանն իթմէմ, վիզօնթ հաղրէթ-լէրի, տէմիշ իտի քի, մէղքիւր սատա՝ օտանա կիրէն հէմշիրէսի մատմուաղէլ Բաթէնրօնուն սէտ իտի։

12

Ֆօլպէր՝ եէրինէն ֆըրլատուպ, Էլ-իզապէթի եանընտաքի գանաբէեէ օ-թուրթարագ տէտի քի.

—Սաֆա կէլտինիզ հէմշիրէճիեիմ, լաքին նէ՞ գատար սէրթ չէհրէլի տու-տուրուեօրսունուզ, ճաապա սէպէպինի անլատապիլմրմիեիզ։

—Սէպէպի նէ՞ օլաճագ, մալիմինիզ տիր։ Պու սապան, Պրիս՝ Բարիս ազիմէթինիզ սէպէպիլէ, բօսթա ա-բապասընը հաղրլամագ իչուն Բաթէն-բօնա կէլտի, պու աճէլէսէն՝ իչտէ մուվաֆֆագ օլմասընընը անլատամ. եաղրգ պու գատար ազամէթ սաթա-սընտա, Լօրանս կիպի պիր գատընը իզֆալ իթմէէ մուգթէտիր օլմաճա-սընն, տօղրուսու եա չաշըրմ։

—Մարքիզ՝ հագգը զէվճիյէէթի չիմիեէ գատար միսլի կէօրիւլմէմիշ տէրէճէտէ մուհաֆազաա քէնտիսինի մէճարբ ատտ իտիեօ՞ր. միսմքին օլ-մասան չէյլէրլէ տանա ուզուն միւտ-տէթ օղրաշմագ իսթէճմէ. պու կէնճ-լիեիմտէն իսթիֆատէ իթմէկէրէք, պէօյէ պոշ իչլէրլէ իչթիզալ իսէճէք տեեիլիմ ա. մէշհուր մէսէլ տիր. « Էյ-լէնճէ հէր կիւն տէվամ իտէր, մու-հապպէթ իսէ, անճագ պիր կիւնլիւք տիր.» հէլէ պէնիմ կիպի հէրճամլէ-րին մուհապպէթի...

—Պուտալասընն տէրսէմ տարբլմազ-սընն եա Ֆօ՛լպէր... պիր քէրբէ տիւ-շիւն, սէն էյլէնճէլէրինի տիւշիւնիւբ-քէն պէրի թարաֆտան դանէթ էհէմ-միյէթլի մատտէ դաիպ օլուեօր։

—Հանկի մատտէ։

—Սէրվէթ։

Ֆօլպէր՝ պու սէօզ իւզէրինէ պիր ազ էյլէնմէք իսթէտի իսէ տէ, ինչ թավրը ճիտտիսինի ալտը. Էլիզապէ-թին հալինտէ տուրկունլուգ վար իտի. սուրէթինի ասմը, գաշլարընը չամմը իտի. տախմ կէյմէքտէ օլտուղը սիեահ էլպիսէսինին իչինէ սըզմամագտա իտի տէնիլսէ, պէճա իտի. չէհրէսի՝ կէօզ-լէրի՝ գաշլարը՝ հասընը հէր պիր ադա-սը՝ քէմալը զաղապընը վէ խօշնուտ-սուզլուղունը կէօսթէրմէքտէ իտի. ֆա-միլեասը խալգը իտամ օլունմուշ վէ նէ սուրէթլէ ինթիգամ ալաճաղընը պիլէ-մէեէրէք, մէսամաթընտան հիտտէթ թէրլէրի պօշանան պիր ատէմէ պէն-զէզօր իտի։

(Տեվ.)

ԻԼԱՆԸ ԲԷՍՄԻ
ԹԻՃԱՐԻԹ ՎԷ ՆԱՖԱԱ
ՄՈՒՀԱՄԷՊԷՍԻՆՏԷՆ

Թիճարէթ վէ Նաֆաա տարիէսէին մէչրուպաթ վէ մէքթիւլաթ սաթըճըլըղը, սէնէի հալիյէ քեանունը սանի իպթիտաքնան իթիպարէն, Չ սէնէ միատէթլէ թալիպլէրէ իհսանէի իչուն եէնիտէն միւնագասաա գօնուլարագ, չէհրը հալի բումինին 26ը չարշէմպէ կիւնու. իհսանէի գաթիյէսի իճրա օրունաճաղընտան, թալիպ օլանլարըն նէզարէթի միչարիլէյհա մուհասէպէսինէ կէլմէյէրի իլան օրունուր։ 3—3

ՇԱՔԱՐԱՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

1881էն ի վեր աեղական և եւրոպական շաքարեղէններ պատրաստող Ճիվան էֆ. Տավուտեան իր՝ Գումգարու Սթասիոնի մերձ 27 թիւ և Պալի-Բազայի զառիվայրին վրայ գըտնուող թիւ 50 խանութներն ու գործատունը արհեստին էն վերջին պահանջմանց համաձայն կատարելագործած է։ Հո՛ն պիտի գտնէիք ոչ միայն զանազան թարմ շաքարեղէններ և եւրոպական համեղ ըմպելիներ, այլ նաեւ էն դժուարահաճ ճաշակներու գոհացում տուող, հարանիքի և անուան տօնախմբութեանց համար յատկապէս պատրաստուած, ֆոնտան շաքարներ, ըրթիֆուռ, ֆուռէ, ֆուիւկլասէ և այլն։ Ինչպէս նաեւ Բոնբոնէրի վերաբերեալ ամէն տեսակ խմորեղէններ։ Բերել տուած է նաեւ զարդարուն մանուէտ ֆանթէզի տուփերու և թուղթերու մեծ մթերք մը։ Այս անգամ իր Ցարգոյ յաճախորդներուն կը ծանուցանէ թէ՝ %ին 30 զեղչով սըրամաղիր է ծախելու։

17—24

بك اوغلى كاردى

BÉRA

ԵԹԷ ԿԸ ՓԱՓԱՔԻՒ՝ առանց վնասակար նիւթեր պարունակելու առողջաբար սիկարի թուղթեր ունենալ, ծխեցէ՛ք Կ. Պիպէրեանի

ԲԵՐԱ ԵՒ ՊԷՅՕՂԼՈՒ

անուն բուն գաղղիական ընտիր սիկարի թղթերը, որոնք ուրիշներէն առաւելութիւն մ'ալ ունին, գաղղիերէն և տաճկերէն Բերայի գունաւոր քարտէզը պարունակելով։

ՓՈՐՁԵՑԷ՛Ք ԵՒ ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ

Կեդրոնատեղին է. Կ. Պոլիս, Զիւմպիւլլի խան, Կարապետ էֆ. Պիպէրեանի վաճառատունը։

Մեծաքանակ գնող յաճախորդաց և բանձնակատարներուն ԳՈՀԱՑՈՒԹԻՒՆ ԶԵՂՔ։

Ուրիշ զանազան սիկարի թղթեր ալ կը գտնուին վաճառատունս։

Կեղծերէն զգուշացէ՛ք։

Մ. ԱՆԹՈՒԱՆ ՄԱՔԱՍՏԱՐ
ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԾ

Պահէզ-Գարա, Գասապեան խան

Պատիւ ունի ծանուցանել Բերայի պատ. յաճախորդներուն թէ՝ եղած կրկնակի խնդրանքներուն գոհացում տալու համար, ատամնաբուժական նոր դարմանատուն մը ալ Բերա Գանղոք գեղարանին վրայ հաստատած է, ուր ամէն օր ժամ 8էն 12 (Ը. Ե.), կ'գըտնուի։ Այս առթիւով բերած գործիքները ամենակատարեալ ըլլալով, ակռայի ամէն տեսակ գործողութիւնները մեծ դիւրութեամբ և առանց ցաւի ամենավերջին մեթոտով կը կատարուին։

Տ. ՏԱՏՐԵԱՆ

ՏԻՇ ԹԱՊԻՄԻ

Դասը-Բէյօյ իսկէյէ քէօշէսինտէ էրմէնի քիլիսէսի սօգաղընտա։

Հէր նէվի տիշ խասթալըգլարընը թէտավի խտէր, միւխթէլիֆ մատտէլէրէ տիշ տօլտուրուր (ալթուն, բլաթին վէ սաիրէ)։ Ֆիսթլարը միւթէսիլ տիր։ Միւրաճաաթ իսէնկէրին ճիւմլէսի մէհմուն գալըրլար։

Գ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ ՎԷ ԾԻՐԷՔՃԱՍԸ

ՊԷՕՅԻՒՐ ԷԼՊԻՍԷ ՏԷՐՕՁԹՕՍԸ

Սթանպօլտա Սուլթան Համմամընտա Թօքալեան խանընտա Ն՝ 24

Էլպիսէ մաղազալարը միյանընտա էն էսկի վէ էն զիհեատ էմիրէլի վէ չէօհրէթլի օլան Թօքալեան խանընտաքի էլպիսէ մաղազասընդն էսկի նամ վէ չէօհրէթ վէ իւնվան վէ մէքանը ասլա թէպտիլ օլունմամըշ օլտուղը կիպի սահիպ վէ մուէսսիսի Գ. Էրմէնեան պիր գաթ տահա ինգիպաթ վէ ինթիզամը իտարէի իսթիքամլ իլէ միգիթէլիր տիր։

Թօքալեան խանընտաքի մաղազա միւստահսէմէրիներնէն պազըլարընդն օ ճիվարտա մուխթէլիֆ իսիմներ իլէ միւճէտտէտէն աչմըշ օլտուգլարը էլպիսէ մաղազալարընդն՝ Թօքալեան խանընտաքի էլպիսէ մաղազասը իլէ ասլա վէ գաթան իշթիրաք վէ միւնասիպէթ վէ իրթիպաթլարը օլմաթղընտան, միւհթէրէմ միւշթէրիլէրիմիզին իգիթալ օլունմահարագ Թօքալեան խանընտաքի էլպիսէ մաղազասընա միւրաճաաթ իթիմէլերի թավսիյէ վէ իլան օլունուր։

ՖԻԵԱԹ ՄԱԳԹՈՒ

ԳՐԱՍԷՐՆԵՐՈՒՆ

Պիտէն Գ. Զարդարեան պատիւ ունի ձեզ ծանուցանել թէ՝

ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

կը շարունակէ վաճառել ամէն տեսակ գիրքեր անմրցելի ժամանութեամբ և կատարել գիրքի և տպագրական գործերու ամէն տեսակ յանձնարարութիւններ գնահատելի ուղղամտութեամբ։

Զմրան եղանակին համար վէպերու ճոխ մթերք մը վարձքով հասարակութեան տրամադրութեան տակ դրուած է։

Լրագրա - գրական հաւաքածուներ, ամէն թուականներու Արեւելք, 1887-96, Օրաթերթի 1892 - 96 էն ետն։

Կաղանդի առթիւ նուէրի օրացոյցեր և ազօթագիրքեր կազմերու այլազանութեամբ,

Գրատունս մանաւորապէս կը զբաղի նամակագրոյմներու առեւտուրով և կը գոհացնէ իրեն ուղղուած բոլոր հարցումներուն եթէ պատասխանի ծախսը (1 ղրշ. բուլ) ղրկուած ըլլայ։

ԱՌԱՆՑ ԴՐԱՄԻ ԳԻՐՔԵՐ քօտայի նամակագրոյմներու փոխարէն որոնց արժէքը ձեռնհասօրէն կը գնահատուի։

Կ. Պոլիս, Զաքմաքճըլար թիւ 50, աղբիւրին դէմ, 20—19

Մոթբէխէ-ղէն բաժանորդ գրուիլ փափաքողներ, Թող հաճին դիմել Սթասիսն փողոց Ջրավաճառ Ցակոբ աղայի որդի կրնան բաժանորդագրուիլ։ Թերթերը միշտ պիտի ստանան առաջին թրէնով։

ՍԻՆԿԷՐԻ

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԸ՝ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՆ ԵՆ ԲՈՎԱՆԴԱԿ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ

Սինկէրի ընկերութիւնը իր հռչակաւոր մեքենաներէն մինչեւ ցարդ 18 միլիոն մեքենայ ծախած է։

Սինկէրի ընկերութիւնը զանազան արուեստահանդէսներու մէջ 400էն աւելի չքադրամ և պատուոյ մրցանակ առած է։

Սոյն անհուն յաջողութիւնը զոր և ոչ մէկ ուրիշ ընկերութիւն կարողացած է ձեռք բերել, Սինկէրի մեքենայից գերազանցութեան արդիւնքն է։

Կեղծերէն զգուշացէք. Սինկէրի ճշմարիտ մեքենաները կը կրեն իրենց վրայ դիմաց զետեղուած յատկանիշը և կը ծախուին միմիայն ի վաճառատանց

Ժ. ՆԱՑՏԼԻՆԿԷՐԻ

ՀԱՑԹԱՑԹԻՋ ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻ, ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԱՐՔԱՅԻՆ, ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԻՇԽԱՆԻՆ, ԵՒԼՆ.

Արեւելքի համար ընդհանուր վարչութիւն, Բերա, Գումգարաճի փողոցին անկիւնը գտնուած շէնքը։

Վաճառատունք ի Պոլիս՝ Բերա, Մեծ փողոց, Կալաթա Սէրայի Լիսէին դիմաց։ Գալաթա՝ Գարագէօյ Թրամվէյի կայարանին դիմաց։ Պոլիս՝ Սուլթան Համամ և Սուլթան Պայազիտ։ Մամանճիւղ՝ գաւառաց բոլոր քաղաքներուն մէջ։

ՀԱՃԻ ԿԱՐԱՊԵՏ ՊՕՅԱՃԵԱՆ ՕՂԼՈՒ

127, ԻՍԹԱՆԳՈԼՏԱ ՄԱՀՄՈՒԴ ԲԱՇԱ ՃԱՏՏԷՍԻ, 127,

Բէտերիմտէն մէվրուս պիր սանսաթը թէրգրեանթը ֆէնիրեէ իլէ միթէնատիպ պիր տէրէճէէէ ալէա խուսուսընտա սօն տէրէճէ չալըշտաղ իմալընա միւվաֆֆագ օլտուղմ պօհալարը էն զիհեատ իսթիմալա սալի՛ պիր հալէ կէթիրտիմ վէ միւշթէրիէրիմին ճէկպը խօշնուտբոր զրմիրնտա զալէթ էէվէն պիր ֆիյաթ իլէ մէվգէյը ֆիրուխթա վաղ էյլէտիմ։ Պոյամը թագլիտէն բազարը բէվանա չըգարբլան սախթէ պօյալարա պատանմամասընը թավսիյէ իտէրիմ։ Տիւքքեանընտա ՍԱՁ վէ ՍԱԳԱԼ պօյալարը հէր նէվի սաթբլըր։ Սաչ վէ եախօտ սագալընը պօհամագ արզու իտէն զէվաթ տօղսան պէշ սէնէլիք պիր սաեն մահսուլը օրան պու պօհատան իսթիմալ իտէճէք օլուրսա մէմնուն օրանաղընը պէհան էյլերիմ։ Սըհհաթէ գաթիյէէն մաղարթը օլմասրդը կիպի թաչրատան տախի տօղրուտան տօղրուեա մաղազամըզա միւրաճաաթ օլունտուգտա, սըլարբէ իտիլէճէք պօհալար սուհուլէթլէ կէօնտէրիլիր։

ԹԱԳԼԻՏԻՆՏԷՆ ՍԱԳԴԸՆԸՆԸԶ 48—42

ՈՒԷՍԴԸՐՆ

1851 TORONTO WESTERN LONDON

ԲԱՐԼԱՄԷՆԹՕՆԸՆ ԳԱՐԱՐԸ ՄԱԽՍՈՒՍԸՅԼԱ ԹՕՐՕՆԹՕ ՎԷ ԼՕՆՏՐԱՏԱ

1851Տէ ԹԷՍԻՍ ՕԼՈՒՆՄԸՇ

ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՃԸ ԻՆԿԻԼԻՋ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

Թագմին օլունան զիյանլարընդ մէճմուա	ֆնկ. լիրա	6,000,000
Մէվճուտ ազէյէ վէ հասրլաթը սէնէվիյէ	» »	1,250,000
Քեամիլէն թէէտիյէ օլունմուշ սէրմայէ	» »	410,000

Թուրքիա չիւպէսինին միւտիրի ումումիսի. ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ Իսթանպոլ, Պահէճ Գարու, Անանիատի խան, Ն՝ 20, 21, 22։

Թաչրարատա իշկիւզար վէ միւթէպէր աճէնթէլէր արանըլմագտա տրը

ԻՍԹԱՐ.— Շէէրլիմիզին էն մասրուֆ Ֆրանսըզ վէ Աման գումանիալարընդ սէրմայէսի հասրլաթընա նիսպէթէն 100 % օլտուղը հալտէ Ուէսթրընընքի 125 % տիր։ Իշթէ պու հագիգաթ Ուէսթրընընքի բագիպլէրինէ թէֆէվվիւզ իթիարմէյէ էն պէօյիւք թէէմինաթ տրը։

ԲԱՐԻԶ ՍԷՐԿԻԻ ՈՒՄՈՒՄԻՍԻ

1900

ՍԱՏԷ, ՄԷԹԻՆ, ՍԷՐԻ, ՀԱՃԻՏ

ԱՄԷՐԻԿԱՆԸՆ ԷՆ ՄԷՃՈՒՐ ՏԻՊԻՃ ՄԱՔԻՆԱՍԸ

ՆԻՒ-ՀՕՄ

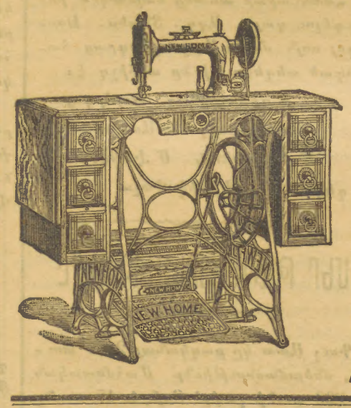

Մէգքիւր Սէրկիի Ումումիսինէ միւքեամիլթը, HORS CONCOUR բէգապէթիպ գազանմըշ տրը։

Էն ուֆագ թէֆէրրուաթընա գատար էմսալտրա թէվէֆֆիւգ իտէր։

Թուրքիա իչլուն եէկեանէ ատէնքասը Ամէրիօ Սալվատօր

Մէրքէզի ֆիրուխթը Սթանպօլտա, Պահէճ Գարուսընտա, Հապիտիէ ճատտէսի, Ն՝ 7 Թրամուէյ խաթթը իւզէրինտէ։ Շիրիպէլէր՝ Իզմիթտէ, Սիլիվրիտէ, Աֆիոնքարահիսարտա վէ սաիրէ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԿՈԿՈՆՆԵՐ ԵՒ ԱՂՅՈՒՍՆԵՌԼԵՐ

Բանաստեղծական սիրուն կտորներ ու հաւաքածոյներ, որոնց հեղինակներն են կեսարիոյ Ս. Կարապետ Վանքի աշակերտներէն Բարսեղ էֆ. Պ. Իսպէյէրեան՝ հեղինակ «Ազօտ Նշոյլներ»ու և Ե. Տ. Եղիազարեան՝ հեղինակ «Կոկոններ»ու։ Տարեգլխոյ առթիւ գրքերու սովին մէջ, սոյն գեղեցիկ հրատարակութիւնը արժանի ընծայ մը կրնան ըլլալ։ «Ազօտ Նշոյլներ»ու հեղինակը 300 օրինակ նուիրած է կեսարիոյ Ս. Կարապետի որբանոցին։ Կը գտնուի բոլոր հայ գրավաճառներու քով։ «Ազօտ Նշոյլներ»ու գինը 100 փարա, իսկ «Կոկոններ»ը 5 ղրշ.։ Մեծաքանակ գնողները պէտք է դիմեն Մեծ Աչքէ էֆ. խան, թիւ 39։

ՕԳՈՒԵՌՈՒՆՈՒՋ

Գումաշլարընդն տաեանրգլուլըղը վէ եաքմագտա օլտուղու էլպիսէէրէն զարթիֆէթ վէ մէթանէթիյէ ումումն մէհմունիյէթ վէ խօշնուտիսինի ճէլպէ մուվավֆագ օլան Քուհումճուլար չարշըսընտա, Թէրզի Պաչը սոգաղընտա, 14 նօմէրօլու ԿԱՑԻԼԷԹ նամ թէրզի մաղազասը սահիպի Գրիգոր Տր. Գասպարեան էֆ. պու տէֆա տախի գէշ միւնասիպէթիյէ հէր պիր քիսէէ վէ հէր պիր կուսթօյա էլվէրիշլի գումաշլար ճէլպ էլլէմիշ օլտուղունտան, ՈՒՃԱՌՈՒՋ, ԶԱՐԻՖ վէ Մէթին էլպիսէ իսթիմէք արզու իտէնլեր մէզքիւր մաղազաեա պիր քէրրէ միւրաճաաթլարընտա պէհանաթքմըզըն սըհհէթինի թատիք էճէտիքլէր տիր։

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԷՖ. ԳԱՑՍԷՐԵԱՆ

Միւսիլէյէ՝ օն պիր սէնէ մուգատաէմ, Մէքթէպի Հուգուգը Շահանէէն պա չահատէխտամ, խուրուճ իսմիր, վէ զայրէթ ու իսթիգամէթիյէ հէր քէսին հիւսնիւ թէվէճճիհ վէ էմնիյէթինի գազանմըշ, էրպապը նամուս վէ լիյագաթտան վէ պիրինճի սընըք տաւա վէքիլէրինտէն մաարուֆ պիր զաթ տրը։

Քէնտիլէրի՝ հէր նէվ Շէրի, Հուգուգ, Ճէզա վէ Թիճարէթ տավալարընը տէրէօհտէ իտէր։

Պիր մէպլաղը մաիւմ մուգապիլինտէ ալթը այլըգ վէ սէնէլիք ապօնէ գայա վէ գապուլ իյէր։

Տավալարը հագգընտա մէճճանէն մալիւմատ ալմագ իսթէէնլէրէ պէյանը բէյ վէ իմայը մալիւմատտան գաչընմագ։ Էրքէր տավալարտան բէչին լիճբէթ ալմատրը կիպի, բէք չօգալարընրա սուլէն թէվլիյէտ գուսուր էյլէմէզ։ Սապահլարը սաաթ 2—6եա վէ ագշամլարը տախի 9—11է գատար եաբրխանէսինտէ պուլունուր։

Իտարէխանէսի՝ Պապը Ալի ճատէսինտէ Մուսուլ խանընտա 22, 23 վէ 24 նուամէրօլը օտալար տրը։

ՍԿԻՒՏԱԳԾԻՆԵՐՈՒՆ

Անոնք որ կը փափագին Մաղոսէի բաժանորդ գրուիլ, կրնան դիմել Սելամսըզ, Պապա-Ճան փողոց, կօշկակար Վահան էֆ. Սարբեանի խանութը, և ոտանալ օրինաւոր ընկալագիրը։

ՏԷՐ և ԾՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՑՍԷՐԵԱՆ

ՏՕԳՏՕՐ
Մ. ՃԷՎԱՀԻՐՃԻ

ՄԱՍՆԱԳԻՏ
ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ
ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

ԲԺԻՇՏԻ,
ՄԱՆԿԱԲԱՐՁԱՐՔ
ՎԻՐԱՒՈՐՈՅԺ
ԼԱՆԿԱ.

Գլ. Ա Ոբ. Դիօրէն Եպրն Երէ՝ Հայ է Մոթբէթէ՝ Աբրարեան գրեարանը։ Ո-րէչ ժամանակ, նախ գիշերը, Լանկա էր տուանը։

ՏՕՔԹՕՐ ԿՕՍԹԱՔԻ ՔԻԼԱՑՏԻԹԻ

Բարիսաէ Իքմալը թանսիլ էթմէյ վէ էվրօքանը էն մէշհուր խասթախանէլէրինտէ ամէլիյէսաթ գէօրէրէք, օն եէտի սէնէ տախի իճրան թրպապէթէ քէսպը վուգուճի էյլէմիշ տիր։

Թապիպը մուսմիլէյէ կէօհիւս վէ միտէ իլէթէրինի եանի նէգլէի սատրիկեէի, նէթիս տարլըղընը, ագ ճիրէ ուճուսէլիէրինի խուսուսիյլէ վէրէր խասթէլիկինի, իիմիհեալարտա միւղմին էօքսիրիւք վէ տատարլարընդ թէսալլուպ իմմէսինի, էմրաղը գալպիլեէի, տալմսըզլըղը, ինգիպալը, միւզմին խնալը, միտէ ալրբսընը, միտէ կէնիշլէնմէսինի, գանը պատուրը, գարբնտա սու տօլմասընը, գարաճիեէր խասթալըգլարընը, իտարատա չէքէր վէ եուսուրթա ագը պուլունմասընը, էմրաղը միքրօպիսէեի վէ գան խասթալըգլարընը վէ հէր ճինս չօճուգ խասթալըգլարընը՝ թէրագգէյնաթը ֆէնիլիսէ մուճիպինճէ էն սօն ուսուլը թրպպպի վէճճէլէ թէտավի էյլէր։

Թապիպը մուսմիլէյէ՝ տէօրիմ սէնէ պիր միւատէթ զարիբնատա վասի պիր ֆրէնկի խասթախանէսի սէր թրպպպէթինտէ պուլունարագ, պու էտնատէ խուսուսի թէտավի էյլէտիլէր խասթարատան մատատա, ֆրէնկիսէ վէ պէլ սօղուզլուղունա միւպէյլա օլմուշ տօրիմ պէն գատար էշխասը թէտավի էյլէտիլի ճիրէթլէ, պու էլլէթիլէրին թէտավիսի խուսուսընտա ֆէվգէյատէ մէհարէթ քէսպ էյլէմիշ օլտուղունտան, էրքէք վէ գատրնպարատա եէնի վէ էսկի ֆրէնկիլիի վէ պէլ սօղուզլուղունա վէ անէլէրտէն հարբլ օլան սէս գէսրգէգրընը վէ եարպարը վէ տէրի ուճունէպէյէրինի վէ իտարատ տարլըղընը վէ իլիմիհապը մէճանէսի վէ վէզարիֆը թէնասիլիյէ իճրասընտա նօգսանիպէթի սուրէթը միւքեմմէլէտ վէ թէճարիպը միւթէատտիսէսինի թէրագգէյնաթը ֆէնիլիսէ իլէ պիրլէշտիրէրէք ազ զէման զարիբնատա թէտավի էյլէր։

Տէր Ալիխէյէ հէր հանկը թապիպ իլէ իսթէնիլուրատա գօնսիլթօ օլունապիտիսի կիպի, էվրօքանընը էն մէշհուր աթբպպատը իլէ տախի պիլ մուխապէրէ գօնսիլթօ իճրա օլունուր։

Վիլաեաթը Շահանէէն Թաղրիրէն միւրաճաաթ իտէճէք զէվաթընը՝ օրատաքի թապիպին պիր բարօրունը եախուտ մուճասսալ պիր թարիֆնամէ կէօնտէրմէյէրի էլզէմ տիր։

Բազարտան մատատա, հէր կիւն սաաթ ալթըյա գատար, Գումգարատա Զիֆթէթ կէլինէյէր ճատտէսինտէ 13 նիւմէրօլու խանէտէ, սաաթ 7էն 8½ա գատար Սիրքէճիտ Պապը Ալի ճատտէսինտէ Թիւրբիյէ եէգանանէսինտէ։ Սաաթ տօղուզտան օն պիրէ գատար Սուլթան Պաեազիտատ, Սգճիլար պաղշնտա Սինէմատա էֆ. Նին Պաեազիտ եէգանանէսինտէ խասթէկանը գալուլ էյլէր։ Ֆագըր օլանլար սալը կիւնլերի մէճճանէն մուաեէնէ օլունուր։

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԻԻ ԷՖԷՐԵԱՐ»Ի

ՔԱՍԻՄ

ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

ԶԷՊ ՏՈՀՄԱՑԻՆ ՆԵԱՆԴԻ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԺԷ.

Ժամը ցորեկուան ութն էր, երբ Տագրեաններ ներս մտան Մաթրինեանները։ Ալիս և տանտիրուհին սրահին դռնէն ընդունեցին հիւրերը որոնց կ'ընկերանար Նաեւ դերձակուհին՝ ո՛չ նուազ մաքուր հագուստ։

Առաջին բարեւներէն ետք տիկին Մաթրինեան փոխադարձ ներկայացումը կատարեց և Սարինէ երբ Ալիսի ձեռքը բռնեց, սարսուռի մը ենթարկուեցաւ։

Օր. Գրիգորեանց Տիկին Տագրեանի վայելուչ յարգանք ընծայելէ ետք, Սարինէի դառնալով,

—Ուրախ եմ որ, ըսաւ, բարեհաճեցաք մեզ պատուել, արդէն Պոլսոյ մէջ առաջին անգամ ըլլալով ձեզ միայն ճանչցած էի։

—Շատ ապնիւ էք, պատասխանեց Սարինէ ժպտելով, այո՛ իմացայ որ պատկերս գրաւեր է ձեր ուշադրութիւնը։

—Զարմանալի երեւոյթ մը չէ, արդէն ո՛ և է մէկը որ գեղեցիկին ճաշակը ունի, ինձմէ նուազ պիտի չփնտռեր ձեր սքանչելի պատկերին վրայ։

—Ո՛հ, կը չափազանցէք օրիորդ, այս սկզբնաւորութիւն պիտի չուարեցընէ զիս։

—Ընդհակառակը անկեղծ տպաւորութիւնս էր ինչ որ խրատայտեցի և բարեբախտ եմ որ ոլատկերէն ետք, իրականութեան մէջ ալ այնպէս չքնաղ կը գտնեմ...

—Կ'ազատէ՛մ...

Տիկին Տագրեան որ միւս ներկաներուն նման ուշադրութեամբ կը հետեւէր երկու աղջկանց տեսակցութեան,

—Պատկերին վրա՞յ կը խօսիք, ընդմիջեց։

—Այո՛, Տիկի՛ն, մեծ խնդիր եղաւ անիկայ իմ և Տիկին Մերունեանի զաւակին միջեւ որ հակառակ արտայայտած բուռն տենչիս, չէր ուզեր ձեռքէ հանել զայն։

Այս վերջին պարագան յատկապէս շեշտեց խարտիշուհին և անուղղակի կերպով Սարինէի երեսը նայեցաւ, կշռելու համար տպաւորութիւնն ա՛նոր, որ մինչեւ ականջները կաս կարմիր կարելով.

—Եթէ այդչափ կարեւորութիւն կուտաք պատկերի մը, ըսաւ, պատիւ կը համարիմ զայն ձեզ մատուցանել։

—Երախտապարտ պիտի մնամ այս առթիւ, մեր սրահին զարդը պիտի ըլլայ ձեր պատկերը որ իր սքանչելի գեղեցկութեամբ պատիւ պիտի բերէ մեզ, օտարներու առջեւ։

—Բայց ձեր ներկայութեան պիտի նսեմանայ ան ու անշնչոն մնայ, յարեց Սարինէ։

—Ամենեւին ո՛չ։

Դերձակուհին որ երկու ընտանիքներուն հետ ալ մտերմութիւն ունէր։

—Շատ պաշտօնական լեզուով կը խօսիք, ըսաւ ծիծաղելով, ինչ որ գիւրաւ չենք կրնար հասկնալ մենք հիներս. Աստուած պահէ, երկուքդ ալ գեղեցիկ էք, հազարէն, տասը հազարէն հազիւ Օր. Ալիս մ'ու Օր. Սարինէ մը կ'ելլայ։

—Աստուած չար աչքերէ պահէ, կրկնեց տանտիրուհին, օրիորդը մեր տունէն ներս մտնելէն ի վեր, երջանկութիւնն ալ մէկտեղ բերաւ և հիւանդութիւններէն թժշկուած կղզամ զիս։

Ցետոյ խօսակցութեան ընթացքը փոխելով Տիկ. Տագրեան, սկսաւ հարցումներ ուղղել Ալիսի, Մանչսթէրի հայ գաղթականութեան, անոնց կարգ ու սարքին, ընտանեկան բարքի և ուրիշ շահեկան պարագաներուն վրայ։

Երկու աղջիկներ խօսակցելով հանդերձ, փոխադարձաբար կ'ուսումնասիրէին զիրար լռելեայն, ամէնէն փոքրիկ մանրամասնութիւններն իսկ աչքէ չի վրիպեցնելով։ Սարինէ, չափազանցուած չէր գաներ գովեստը զոր շռայլած էր դերձակուհին Ալիսի գեղեցկութեան նկատմամբ և ինքը որ մինչեւ այն ատեն, աշխարհի ամէնէն գեղեցիկը կը նկատէր զինք, հիմա, այս նոր ոսոխին հանդէպ կ'զգար որ խախտուած էր դիրքը։

Իսկ Ալիս Սարինէի հետ երկու խօսք փոխանակելէ ետք միայն կ'զգար Վահէի կացութիւնը. իրաւունք կու տար երիտասարդին, քնական կը գտնէր բուռն սէրը զոր կը տածէր պատկերահանը՝ այս ատիճան գրաւիչ, սիրուն և գեղեցիկ աղջկան մը համար։

Այս խոստովանութիւններ սակայն կրակի պէս կը խանձէին սրտերն երկու գեղանի աղջկանց, որոնք թէեւ արտաքին երեւոյթով քաղաքավարական հիացումներ կը շռայլէին, սակայն ներքնապէս սկսած էին նախանձ, տանջութիւն մնուցանել իրարու նկատմամբ։

Արդէն փոքրիկ քար մը տեղաւորած էր Ալիս, Վահէի՝ պատկերը չի ծախելու նկատմամբ, Սարինէ՝ անոր փոխարինելու դիտումով.

—Կը յուսամ որ գոհ մնացիք մայրաքաղաքիս մէջ ձեր կատարած պտոյտներէն, հարցուց։

—Խիստ գոհ, ի՛նչ սքանչելի քաղաք ունիք. ամէն քայլափոխի սիրուն վայրեր, շահեկան տեղեր, եզական տեսարաններ։

—Այո՛, սակայն պէտք է խոստովանիլ որ քիչ մ'ալ ուշեցոյցն է որ շահեկան կ'ընծայէ պտոյտը. չիտակը միւսիւ Վահէն, թէ, իբր պատմագէտ, աշխարհագէտ և թէ՝ իբր նկարիչ, թանկագին ուշեցոյց մ'էր, որուն ընկերակցութիւնը հաճելի անակնկալ մը եղաւ անշուշտ։

Ալիս կը հասկնար խօսակիցին նպատակը, բայց ի՛նչ կրնար ըսել. քարը տեղը դրած էր, ուստի անտարբերութիւն նկնծելով.

—Օ՛, ագ մասին երախտապարտ եմ, ըսաւ, Պոլսոյ մէջ ծնող մեծցող անձինք, չեմ յուսար որ այնչափ ծանօթութիւն ունենան անոր վրայ, որչափ ես ստացայ այս կարճ պտոյտս մէջ, շնորհիւ ուղեցոյցիս, միւսիւ Վահէի։

—Զարժեր բերան առնել, օրիորդ, ընդմիջեց դերձակուհին, պարզ ծառայութիւն մը։

—Մանաւանդ որ, յարեց դաստիարակուհին Սարինէի օգնութեան հասնելով, միւսիւ Վահէ ալ այս բացառիկ առիթով լաւ օգտակարութիւն մը ըրաւ, օգտաւուն գիւղերը։

Նպատակաւոր խօսքերը բռնադրօսիկ հանգամանք մը տուին տեսակցութեան և հակառակ երկու կողմէ փոխանակուած քաղաքավարական բառաձեւերուն, համ հոտ չիկար սրահին մէջ։ Երկու աղջիկներ չատ լաւ կ'ըզգային այս պարագան, դաստիարակուհին ալ սկսած էր կռահել, դերձակուհին բնաւ մտքէն չէր անցներ որ Վահէն ըլլար կռուածաղիկը, նախանձի կը վերագրէր օրիորդներուն մրցումի ձեւով տեսակցիլը. մինակ տանտիրուհին և Տիկ. Տագրեան անտարբեր էին, ո՛չ իսկ կը հետաքրքրուէին այնչափ նուրբ ակնարկութիւններով զոր կ'ուղղէին աղջիկներն իրարու։

(Շարունակելի)